

EBA/GL/2017/16

23/04/2018

Pamatnostādnes par *PD* un *LGD* aplēsēm un apstrādi attiecībā uz riska darījumiem, kam iestājusies saistību neizpilde

1 Atbilstības un ziņošanas prasības

Pamatnostādņu statuss

1. Šis dokuments ietver pamatnostādnes, kas izdotas saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1093/2010 16. pantu¹. Kompetentajām iestādēm un finanšu iestādēm saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1093/2010 16. panta 3. punktu jādarā viss iespējamais, lai ievērotu šīs pamatnostādnes.
2. Pamatnostādnēs izklāstīts EBI skatījums uz atbilstošām uzraudzības praksēm Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmā jeb par to, kā konkrētā jomā jāpiemēro Savienības tiesību akti. Kompetentajām iestādēm, kas minētas Regulas (ES) Nr. 1093/2010 4.panta 2.punktā, uz kurām attiecas šīs pamatnostādnes, tās būtu jāievēro, iekļaujot tās attiecīgi savā praksē (piemēram, veicot grozījumus savā tiesiskajā regulējumā vai uzraudzības procesos), tostarp gadījumos, ja pamatnostādnes ir paredzētas, galvenokārt, iestādēm.

Ziņošanas prasības

3. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 16. panta 3. punktu kompetentajām iestādēm līdz 25.06.2018 jāpaziņo EBI, vai tās ievēro vai paredz ievērot šīs pamatnostādnes, vai jānorāda to neievērošanas iemesli. Ja šajā termiņā nebūs saņemts šāds paziņojums, EBI uzskatīs, ka kompetentās iestādes šos ieteikumus neievēro. Paziņojumi jāiesniedz, nosūtot EBI tīmekļa vietnē pieejamo veidlapu uz e-pasta adresi compliance@eba.europa.eu ar norādi „EBA/GL/2017/16”. Paziņojumus nosūta personas, kas ir pilnvarotas kompetento iestāžu vārdā ziņot par prasību izpildi. Par jebkurām izmaiņām atbilstības statusā arī ir jāziņo EBI.
4. Paziņojumus publicēs EBI tīmekļa vietnē saskaņā ar 16. panta 3. punktu.

¹ Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1093/2010 (2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Banku iestādi), tiek grozīts Lēmums Nr. 716/2009/EK un atcelts Komisijas Lēmums 2009/78/EK (OV L331, 15.12.2010., 12.lpp).

2 Priekšmets, darbības joma un definīcijas

2.1 Priekšmets

5. Ar šīm pamatnostādnēm nosaka prasības saistību nepildīšanas varbūtības (*PD*) un saistību nepildīšanas zaudējumu (*LGD*) aplēsēm, tostarp attiecībā uz *LGD* aplēsēm riska darījumiem, kam iestājusies saistību neizpilde (*LGD* saistību neizpildes gadījumā), un paredzamo zaudējumu (EL_{BE}) iespējami precīzu aplēsi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 trešās daļas II sadaļas 3. nodaļas 6. iedaļu, minētās regulas 159. pantu un 2016. gada 21. jūlija EBI galīgajiem regulatīvo tehnisko standartu (RTS) projektu par uz iekšējiem reitingiem balstītās (*IRB*) pieejas novērtējuma metodiku EBA/RTS/2016/03 [RTS par *IRB* pieejas novērtējuma metodiku]².

2.2 Piemērošanas joma

6. Šīs pamatnostādes tiek piemērotas attiecībā uz *IRB* pieeju atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 trešās daļas II sadaļas 3. nodaļai visām metodēm, kuru pamatā ir pašu veiktas *PD* un *LGD* aplēses. Ja attiecībā uz riska darījumiem, kas nav riska darījumi ar privātpersonu vai MVU (*retail*), iestāde ir saņēmusi atļauju izmantot *IRB* pieeju, bet nav saņēmusi atļauju izmantot pašu veiktas *LGD* aplēses saskaņā ar minētās regulas 143. panta 2. punktu apvienojumā ar 151. panta 8.–9. punktu, piemēro visas šo pamatnostādņu daļas, izņemot 6. un 7. nodaļu. Šīs pamatnostādes netiek piemērotas pašu kapitāla prasību aprēķināšanai attiecībā uz atgūstamās vērtības samazināšanās risku saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 157. pantu.

2.3 Adresāti

7. Šīs pamatnostādes ir adresētas kompetentajām iestādēm, kas definētas Regulas (ES) Nr. 1093/2010 4. panta 2. punkta i) apakšpunktā, un finanšu iestādēm, kas definētas Regulas (ES) Nr. 1093/2010 4. panta 1. punktā.

2.4 Definīcijas

8. Ja nav norādīts citādi, Regulā (ES) Nr. 575/2013 un Direktīvā 2013/36/ES lietotajiem un definētajiem terminiem ir tāda pati nozīme arī šajās pamatnostādnēs. Pamatnostādnēs papildus tiek piemērotas šādas definīcijas:

Riska parametri	ir viens vai visi šādi lielumi — <i>PD</i> , <i>LGD</i> , EL_{BE} un <i>LGD</i> saistību neizpildes gadījumā.
-----------------	---

² Atsauces uz RTS par *IRB* novērtējuma metodikas pantiem tiks aizstātas ar atsaucēm uz Delegēto regulu, ar ko pieņem EBI galīgos RTS projektus par *IRB* novērtējuma metodiku pēc tās publicēšanas Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.

Atsauces datu kopa (<i>RDS</i>)	ir visu datu kopa, ko izmanto riska parametru aplēsēm, tostarp datu kopas, kas saistīti ar modeļa izstrādi, kā arī datu kopas, ko izmanto riska parametru kalibrēšanai.
<i>PD</i> modelis	ir visi dati un metodes, ko izmanto reitingu sistēmas ietvaros Regulas (ES) Nr. 575/2013 142. panta 1. punkta 1. apakšpunkta nozīmē un kas attiecas uz pašu veiktu <i>PD</i> aplēšu diferencēšanu un kvantitatīvu novērtēšanu, un ko izmanto saistību neizpildes riska novērtēšanai attiecībā uz katru parādnieku vai riska darījumu, uz ko attiecas minētais modelis.
<i>PD</i> modeļa pakāpes noteikšanas metode	ir metode, kas ir <i>PD</i> modeļa sastāvdaļa un ko izmanto, lai noteiktu parādnieku vai riska darījumu pakāpi attiecībā uz saistību neizpildes risku.
<i>PD</i> modeļa pakāpju (reitingu) piešķiršanas metode	ir <i>PD</i> modelī ietverta pakāpes noteikšanas metode, ar ko piešķir kārtas lielumus (“pakāpes”), lai noteiktu parādnieku vai riska darījumu pakāpi.
<i>LGD</i> modelis	ir visi dati un metodes, ko izmanto reitingu sistēmas ietvaros Regulas (ES) Nr. 575/2013 142. panta 1. punkta 1. apakšpunkta nozīmē un kas attiecas uz pašu veiktu <i>LGD</i> , <i>LGD</i> saistību neizpildes gadījumā un <i>EL_{BE}</i> aplēšu diferencēšanu un kvantitatīvu novērtēšanu, un ko izmanto zaudējumu līmeņa novērtēšanai saistību neizpildes gadījumā attiecībā uz katru darījumu, uz ko attiecas minētais modelis.
<i>EL_{BE}</i>	ir paredzamo zaudējumu iespējami precīza aplēse attiecībā uz riska darījumiem, kam iestājusies saistību neizpilde, kā minēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta h) apakšpunktā.
<i>LGD</i> saistību neizpildes gadījumā	ir saistību neizpildes zaudējumi attiecībā uz riska darījumiem, kam iestājusies saistību neizpilde, kā minēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta h) apakšpunktā.
<i>PD</i> vai <i>LGD</i> modeļa piemērošanas joma	ir riska darījumu veids Regulas (ES) Nr. 575/2013 142. punkta 1. punkta 2. apakšpunkta nozīmē, ko aptver <i>PD</i> modelis vai <i>LGD</i> modelis.
Riska parametru aplēses	ir pilns modelēšanas process, kas saistīts ar riska parametriem, tostarp ar datu atlasīšanu un sagatavošanu, modeļa izstrādi un kalibrēšanu.
Modeļa izstrāde	ir riska parametru aplēšanas procesa daļa, kas nodrošina atbilstošu riska diferenciaciju, uzrādot būtiskos risku raksturojošos rādītājus, veidojot statistiskas vai mehāniskas metodes, ar ko iedalīt riska darījumus parādnieka vai darījuma

	kategorijās vai portfeļos, un aplēšot modeļa starpposma parametrus, ja attiecināms.
<i>PD</i> kalibrēšanas izlase	ir datu kopa, kam piemēro pakāpes noteikšanas vai apkopošanas metodi, lai varētu veikt kalibrēšanu.
Kalibrēšanas segments	ir unikāli identificēta <i>PD</i> vai <i>LGD</i> modeļa piemērošanas jomas apakškopa, kurai vienlaicīgi veic kalibrēšanu.
<i>PD</i> kalibrēšana	ir riska parametru aplēšanas procesa daļa riska attiecīgai kvantitatīvai novērtēšanai, nodrošinot, ka tad, kad kalibrēšanas izlasei piemēro <i>PD</i> pakāpes noteikšanas vai apkopošanas metodi, iegūtās <i>PD</i> aplēses atbilst ilgtermiņa vidējam saistību neizpildes rādītājam līmenī, kas izmantotajai metodei ir būtisks.
<i>LGD</i> kalibrēšana	ir riska parametru aplēšanas procesa daļa riska attiecīgai kvantitatīvai novērtēšanai, nodrošinot <i>LGD</i> aplēšu atbilstību ilgtermiņa vidējo <i>LGD</i> vai lejupeļdes <i>LGD</i> aplēsēm, ja tās ir piesardzīgākas, līmenī, kas izmantotajai metodei ir būtisks.
Riska parametru piemērošana	ir saskaņā ar <i>PD</i> vai <i>LGD</i> modeli aplēsto riska parametru piesaistīšana esošajiem riska darījumiem, kas notiek vai nu automātiski, izmantojot attiecīgu IT sistēmu, vai manuāli, un tad to īsteno kvalificēts iestādes personāls.
Piemērošanas portfelis	ir riska darījumu faktiskais portfelis <i>PD</i> vai <i>LGD</i> modeļa piemērošanas jomas ietvaros riska parametra aplēses laikā.

3 Īstenošana

3.1 Piemērošanas datums

9. Šīs pamatnostādnes tiek piemērotas no 2021. gada 1. janvāra. Iestādēm šo pamatnostādņu prasības ir jāievieš to reitingu sistēmās līdz minētajam datumam, bet kompetentās iestādes drīkst paātrināt šīs pārejas grafiku pēc saviem ieskatiem.

3.2 Pamatnostādņu pirmā piemērošana

10. Iekšējās validācijas funkcijai ir jāpārbauda izmaiņas, ko piemēro reitingu sistēmām saistībā ar šo pamatnostādņu piemērošanu un regulētajiem tehniskajiem standartiem, kuri jāizstrādā saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 2. punktu, kā arī šo izmaiņu klasifikācija saskaņā ar Komisijas Deleģēto regulu (ES) Nr. 529/2014³.
11. Iestādēm, kurām iepriekš jāsaņem atļauja no kompetentajām iestādēm saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 143. panta 3. punktu un Regulu (ES) Nr. 529/2014, lai veiktu izmaiņas reitingu sistēmās, kas nepieciešamas šo pamatnostādņu pirmreizējai ieviešanai līdz termiņam, kas minēts 9. punktā, ir jāvienojas ar kompetentajām iestādēm par galīgo termiņu šādas iepriekšējas atļaujas pieteikuma iesniegšanai.

³ OV L 148, 20.5.2014., 36. lpp.

4 Vispārīgās prasības aplēsēm

4.1 Principi reitingu sistēmu piemērošanas diapazona noteikšanai

12. Reitingu sistēma Regulas (ES) Nr. 575/2013 142. panta 1. punkta 1. apakšpunkta nozīmē ir jāpiemēro visiem tiem riska darījumiem, kuros parādniekiem vai darījumiem ir kopīgi risku un kredīspēju raksturojošie rādītāji un būtībā līdzīga ar kredītu saistītās informācijas pieejamība. *PD* un *LGD* modelim reitingu sistēmas ietvaros var būt dažādi kalibrēšanas segmenti. Ja visi parādnieki vai darījumi *PD* vai *LGD* modeļa piemērošanas diapazona ietvaros ir kalibrēti kopīgi, visa šā modeļa piemērošanas joma ir uzskatāma par vienu kalibrēšanas segmentu.
13. Riska darījumiem, uz kuriem attiecināma tā pati reitingu sistēma, iestādei ir jāpiemēro līdzīgi riska pārvaldības, lēmumu pieņemšanas un kredīta apstiprināšanas procesi, un tie ir jāpiesaista kopīgai parādnieku reitingu skalai Regulas (ES) Nr. 575/2013 170. panta 1. punkta b) apakšpunkta nolūkā un kopīgai darījumu reitingu skalai minētās regulas 170. panta 1. punkta e) apakšpunkta nolūkā.
14. Lai reitingu sistēmā varētu kvantitatīvi novērtēt dažādus riska parametrus, iestādēm ir jāpiemēro tā pati saistību neizpildes definīcija tiem pašiem vēsturiskajiem novērojumiem, kas izmantoti dažādos modeļos. Iestādēm ir arī jāpiemēro tā pati apstrādes kārtība vairākām tā paša parādnieka vai riska darījuma saistību neizpildēm visos iekšējo, ārējo un apkopoto datu avotos.

4.2 Datu prasības

4.2.1 Datu kvalitāte

15. Lai varētu izpildīt RTS par *IRB* novērtējuma metodiku 76. panta prasību, minētām iestādēm ir jāizstrādā pārdomātas politikas, procesi un metodes to datu kvalitātes novērtēšanai un uzlabošanai, ko izmanto kredītriska mērījumiem un pārvaldības procesiem, un iestādēm ir jānodrošina šo politiku piemērošana visiem datiem, ko izmanto modeļa izstrādē un kalibrēšanā, kā arī datiem, ko izmanto riska parametru piemērošanā.
16. Lai dati, ko izmanto modeļa izstrādē un riska parametru piemērošanā kā modelī ievadītus datus, atbilstu precizitātes, pilnības un atbilstības prasībām, kas minētas Regulas (ES) Nr. 575/2013 174. panta b) punktā, tiem ir jābūt pietiekami precīziem, lai nepieļautu būtiskus rezultātu izkropojumus, iedalot riska darījumus parādnieku vai darījumu kategorijās vai portfeļos, un tajos nav jābūt nekādām novirzēm, kas padara šos datus nederīgus to izmantošanas mērķim.

4.2.2 Datu reprezentativitātes pārvaldība

17. Lai izpildītu *PD* un *LGD* modeļos izmantoto datu reprezentativitātes prasību, kas minēta Regulas (ES) Nr. 575/2013 174. panta c) punktā, 179. panta 1. punkta d) apakšpunktā un 179. panta

2. punkta b) apakšpunktā, kā arī RTS par *IRB* novērtējuma metodiku 40. un 45. pantā, iestādēm ir jāizstrādā pārdomātas politikas, procesi un metodes to datu reprezentativitātes novērtēšanai, ko izmanto riska parametru aplēsēm. Iestādēm iekšējās politikās ir jānorāda statistiskie testi un rīki, kas izmantojami to datu reprezentativitātes novērtēšanai, ko izmanto riska diferenciacijai, un atsevišķi — datiem, kas ir riska kvantitatīvas novērtēšanas pamatā. Iestādēm arī ir jānorāda metodes datu kvalitatīvai novērtēšanai, kad statistisko testu piemērošana nav iespējama atbilstoši iestāžu politikās definētajiem gadījumiem.

18. Iestādēm ir jāizmanto vieni un tie paši standarti un metodes no dažādiem avotiem iegūtu datu reprezentativitātes novērtēšanai, tostarp iekšējiem, ārējiem un apkopotiem datiem vai to kombinācijām, ja vien atšķirīgu metožu izmantošanu nepamato datu avota īpatnības vai informācijas pieejamība.
19. Izmantojot ārējus vai apkopotos datus, iestādēm ir jāiegūst pietiekama informācija no datu piegādātājiem, lai varētu novērtēt šo ārējo vai apkopoto datu reprezentativitāti attiecībā uz iestādes pašas portfeļiem un procesiem.

4.2.3 Datu reprezentativitāte modeļa izstrādei

20. Iestādēm ir jāanalizē datu reprezentativitāte, ja statistiskos modeļus un citas mehāniskas metodes izmanto, lai iedalītu riska darījumus kategorijās vai portfeļos, kā arī statistisku saistību neizpildes prognozēšanas modeļu gadījumos, ar kuriem nodrošina saistību neizpildes varbūtības aplēses attiecībā uz atsevišķiem parādnikiem vai darījumiem. Iestādēm ir jāatlasa attiecīga datu kopa, lai izstrādātu modeli, nodrošinot, ka šā modeļa sniegumu attiecībā uz piemērošanas portfeli, jo īpaši tā diskriminācijas spēju, būtiski nemazina nepietiekama datu reprezentativitāte.
21. Lai varētu nodrošināt datu, ko izmanto modeļa izstrādei, lai iedalītu parādniekus un riska darījumus kategorijās vai portfeļos, reprezentativitāti attiecībā uz piemērošanas portfeli, kas saistīts ar attiecīgo modeli, kā paredzēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 174. panta c) punktā un RTS par *IRB* novērtējuma metodiku 40. panta 2. punktā, iestādēm ir jāanalizē datu reprezentativitāte modeļa izstrādes posmā attiecībā uz visu turpmāk minēto:
 - (a) piemērošanas joma;
 - (b) saistību neizpildes definīcija;
 - (c) attiecīgo riska iezīmju sadalījums;
 - (d) aizdevumu izsniegšanas standarti un atgūšanas politikas.
22. 21. punkta (a) apakšpunkta nolūkā iestādēm ir jāanalizē riska darījumu segmentācija un jāizvērtē, vai ir notikušas kādas izmaiņas analizējamā modeļa piemērošanas jomā laikposmā, uz ko attiecas dati, kuri izmantoti, izstrādājot modeli parādnieku vai darījumu iedalīšanai kategorijās vai portfeļos. Ja šādas izmaiņas tiek konstatētas, iestādēm ir jāanalizē risku raksturojošie rādītāji, kas attiecas uz izmaiņām modeļa piemērošanas jomā, salīdzinot to sadalījumu *RDS* pirms un pēc izmaiņām, kā arī ar šo risku raksturojošo rādītāju sadalījumu

piemērošanas portfelī. Šim nolūkam iestādēm ir jāizmanto statistiskās metodikas, piemēram, klasteru analīze vai citi līdzīgi paņēmieni, lai pierādītu reprezentativitāti. Apvienotu modeļu gadījumā analīze ir jāveic tai modeļa jomas daļai, ko izmanto iestāde.

23. Iestādēm 21. punkta (b) apakšpunkta nolūkā ir jānodrošina saistību neizpildes definīcijas, kas ir pamatā modeļa izstrādē izmantotajiem datiem, konsekvence laika gaitā un jo īpaši tās savienojamība ar visu turpmāk minēto:

(a) ka tiek veiktas korekcijas, kas nodrošina savienojamību ar pašreizējo saistību neizpildes definīciju, ja novērošanas periodā tā ir mainījusies;

(b) ka iestāde pieņem atbilstošus pasākumus, ja modelis attiecas uz riska darījumiem vairākās jurisdikcijās, kurās ir vai ir bijušas citas saistību neizpildes definīcijas;

(c) ka saistību neizpildes definīcija katrā datu avotā tiek analizēta atsevišķi;

(d) ka saistību neizpildes definīcija, ko izmanto modeļa izstrādei, negatīvi neietekmē reitingu modeļa struktūru un darbību attiecībā uz riska diferenciaciju un prognozēšanas spēju, ja šī definīcija atšķiras no saistību neizpildes definīcijas, ko iestāde izmanto saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 178. pantu.

24. Iestādēm 21. punkta (c) apakšpunkta nolūkā ir jāanalizē to datu galveno riska raksturlielumu vērtību sadalījums un diapazons, ko izmanto, izstrādājot modeli riska diferenciacijai, salīdzinot ar piemērošanas portfelī. Attiecībā uz LGD modeļiem iestādēm šāda analīze ir jāveic atsevišķi tiem riska darījumiem, kam ir iestājusies saistību neizpilde, un tiem, kam nav.

25. Iestādēm ir jāanalizē datu reprezentativitāte attiecībā uz portfeļa struktūru sadalījumā pa būtiskajiem riska raksturlielumiem, pamatojoties uz to politikās norādītajiem statistiskajiem testiem, lai nodrošinātu, ka attiecībā uz šiem riska raksturlielumiem konstatēto vērtību diapazons piemērošanas portfelī tiek pareizi atspoguļots izstrādes izlasē. Ja statistisko testu piemērošana nav iespējama, iestādēm ir jāveic vismaz kvalitatīva analīze, pamatojoties uz portfeļa struktūras aprakstošu statistiku un ņemot vērā iespējamās sezonālās izmaiņas, kas minētas Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. panta 2. punkta f) apakšpunktā. Izvērtējot šīs analīzes rezultātus, iestādēm ir jāņem vērā riska raksturlielumu jutīgums pret ekonomikas apstākļiem. Galveno riska raksturlielumu būtiskās atšķirības datu izlasē un piemērošanas portfelī ir jāvērtē, piemēram, izmantojot citu datu izlasi vai novērojumu apakškopu vai attiecīgi atspoguļojot šos riska raksturlielumus kā risku raksturojošus rādītājus modelī.

26. Iestādēm 21. punkta (d) apakšpunkta nolūkā ir jāanalizē, vai attiecīgajā vēsturiskajā novērošanas periodā ir notikušas būtiskas izmaiņas to aizdevumu izsniegšanas standartos vai atgūšanas politikās, vai attiecīgajā juridiskajā vidē, tostarp izmaiņas maksātnespējas noteikumos, juridiskās ierobežošanas procedūrās un jebkuros tiesību aktos, kas saistīti ar nodrošinājumu realizāciju un var ietekmēt riska līmeni vai riska raksturlielumu sadalījumu vai diapazonu portfelī, uz ko attiecas analizētais modelis. Ja iestādes konstatē šādas izmaiņas, tām ir jāsalīdzina RDS iekļautie dati pirms un pēc izmaiņām politikā. Iestādēm ir jānodrošina

pašreizējo izvietošanas vai atgūšanas standartu salīdzināmība ar tiem, ko piemēro *RDS* iekļautajiem novērojumiem un kas izmantoti modeļa izstrādei.

27. *PD* modeļa ietvaros to datu reprezentatīvai, kurus izmanto riska diferenciacijas modeļa izstrādei, nav nepieciešams, lai riska darījumu, kam ir un kam nav iestājusies saistību neizpilde, īpatsvars šajā datu kopā ir vienāds ar riska darījumu, kam ir un kam nav iestājusies saistību neizpilde, īpatsvaru iestādes piemērošanas portfelī. Tomēr iestādēm šīs datu kopas izstrādei ir nepieciešams pietiekams skaits konstatējumu ar un bez saistību neizpildes, un tām ir jādokumentē starpība.

4.2.4 Datu reprezentatīvai riska parametru kalibrēšanai

28. Lai iestādes varētu nodrošināt, ka dati, ko izmanto riska kvantitatīvai novērtēšanai, ir reprezentatīvi attiecībā uz piemērošanas portfeli, kam piemērojams attiecīgais modelis, saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 3. daļas 3. nodaļas 6. iedaļas 2. apakšiedaļu un RTS par *IRB* novērtēšanas metodiku 45. panta 2. punktu, iestādēm ir jāanalizē to datu salīdzināmība, ko izmanto, aprēķinot ilgtermiņa vidējo saistību neizpildes rādītāju vai ilgtermiņa vidējos *LGD*, kā minēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 179. panta 1. punkta d) apakšpunktā, un, ja attiecināms, portfeļa reprezentatīvai saskaņā ar minētās regulas 179. panta 2. punkta b) apakšpunktu attiecībā uz visu turpmāk minēto:

- (a) piemērošanas joma;
- (b) saistību neizpildes definīcija;
- (c) būtisko riska iezīmju sadalījums;
- (d) pašreizējie un prognozējamie ekonomikas vai tirgus apstākļi;
- (e) aizdevumu izsniegšanas standarti un atgūšanas politikas.

29. Iestādēm 28. punkta (a) apakšpunkta nolūkā ir jāveic analīze, kas minēta 22. punktā.

30. Iestādēm 28. punkta (b) apakšpunkta nolūkā un lai nodrošinātu saistību neizpildes definīcijas, kas ir pamatā no katra datu avota iegūtajiem datiem, kurus izmanto riska kvantitatīvai novērtēšanai, atbilstību Regulas (ES) Nr. 575/2013 178. panta prasībām, ir jāsalīdzina iestādes pašlaik piemērotā saistību neizpildes definīcija ar definīcijām, kas izmantotas konstatējumiem, kuri iekļauti riska kvantitatīvai novērtēšanai izmantotajā datu kopā. Ja vēsturiskajā novērošanas periodā saistību neizpildes definīcija ir mainīta, iestādēm ir jānovērtē to vēsturisko datu reprezentatīvai, kas iekļauti *RDS* un tiek izmantoti riska kvantitatīvai novērtēšanai, tādā pašā veidā, kā attiecībā uz ārējiem datiem ir paredzēts EBI pamatnostādņu par saistību neizpildes definīcijas piemērošanu 6. nodaļā saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 178. pantu. Ja vēsturiskajā novērošanas periodā saistību neizpildes definīcija ir mainīta vairāk nekā vienu reizi, iestādēm ir jāveic analīze par katru iepriekšējo saistību neizpildes definīciju atsevišķi.

31. Iestādēm 28. punkta (c) apakšpunkta nolūkā ir jāveic attiecīga analīze, lai nodrošinātu kalibrēšanas segmenta līmenī galveno riska raksturlielumu vērtību diapazonu piemērošanas portfeli salīdzināmību ar tiem, kas ietilpst atsauces datu kopas portfeli attiecībā uz riska kvantitatīvu novērtēšanu, tādā pakāpē, kāda nepieciešama, lai nodrošinātu, ka riska kvantitatīvā novērtēšana nav neobjektīva.
32. Iestādēm 28. punkta (d) apakšpunkta nolūkā ir jāveic datiem pamatā esošo tirgus un ekonomikas apstākļu analīze šādā veidā:
 - (a) attiecībā uz *PD* aplēsi — saskaņā ar 5.3.4. daļu;
 - (b) attiecībā uz *LGD* aplēsi — saskaņā ar 6.3.2. daļu un ņemot vērā ekonomikas lejupslīdes apsvērumus, kā paredzēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta b) apakšpunktā.
33. Iestādēm 28. punkta (e) apakšpunkta nolūkā ir jāanalizē, vai attiecīgajā vēsturiskajā novērošanas periodā ir notikušas būtiskas izmaiņas aizdevumu izsniegšanas standartos vai atgūšanas politikās, kas varētu ietekmēt riska līmeni vai attiecīgo risku raksturojošo rādītāju raksturlielumu sadalījumu vai diapazonus portfeli, kam piemēro analizēto modeli. Ja iestādes konstatē šādas izmaiņas, tām ir jāanalizē minēto izmaiņu radītās iespējamās novirzes riska parametru aplēsēs šādā veidā:
 - (a) attiecībā uz *PD* aplēsi — saistību neizpildes rādītāju līmenis un saistību neizpildes rādītāju iespējamais mainīguma diapazons;
 - (b) attiecībā uz *LGD* aplēsi — zaudējumu rādītāji, vidējais atgūšanas procesu ilgums, noteiktu atgūšanas scenāriju izmantošanas biežums un zaudējumu smaguma sadalījums.
34. Ja datu reprezentativitāte, kas novērtēta saskaņā ar 28.–33. punktu, ir nepietiekama un izraisa novirzes vai palielina nenoteiktību riska kvantitatīvajā novērtēšanā, iestādēm ir jāveic attiecīgas korekcijas šo noviržu novēršanai un jāpiemēro piesardzības rezerve saskaņā ar 4.4. daļu.

4.3 Subjektīvs vērtējums, aplēšot riska parametrus

35. Lai iestādes varētu papildināt savus statistiskos modeļus ar cilvēka vērtējumu, kā paredzēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 174. panta b) punktā, 174. panta e) punktā, 175. panta 4. punktā, 179. panta 1. punkta a) apakšpunktā un 180. panta 1. punkta d) apakšpunktā, tām ir jādara viss turpmāk minētais:
 - (a) jānovērtē modelēšanas pieņēmumi un tas, vai izvēlētie risku raksturojošie rādītāji palīdz novērtēt risku atbilstoši savai ekonomiskajai nozīmei;
 - (b) jāanalizē cilvēka vērtējuma ietekme uz modeļa darbību un jānodrošina, lai jebkurš subjektīvs vērtējums būtu pienācīgi pamatots;
 - (c) jādokumentē cilvēka sniegtā vērtējuma piemērošana modelim, tostarp norādot vismaz novērtēšanas kritērijus, loģisko pamatojumu, pieņēmumus un iesaistītos ekspertus, kā arī sniedzot procesa aprakstu.

4.4 Nepilnību novēršana un piesardzības rezerve

4.4.1 Nepilnību apzināšana

36. Iestādēm ir jāidentificē visas nepilnības, kas ir saistītas ar riska parametru aplēsēm un izraisa novirzes minēto parametru kvantitatīvajā novērtēšanā vai palielina nenoteiktību, kuru pilnībā neizsaka vispārīgā aplēses kļūda, un tām ir jāklasificē katra nepilnība kādā no šādām kategorijām:

- (a) A kategorija — apzinātās datu un metodiskās nepilnības;
- (b) B kategorija — attiecīgas izmaiņas izvietojanas standartos, vēlmē uzņemties risku, piedziņas un atgūšanas politikās un jebkurā citā papildu nenoteiktības avotā.

37. Lai identificētu un klasificētu visas 36. punktā minētās nepilnības, iestādēm ir jāņem vērā visas būtiskās nepilnības metodikā, procesos, kontroles pasākumos, datos vai IT sistēmās, ko identificējusi kredītriska kontroles struktūrvienība, validācijas funkcija, iekšējās revīzijas funkcija vai jebkurš cits iekšējs vai ārējs pārskats, un tām ir jāanalizē vismaz visi turpmāk minētie iespējamie papildu nenoteiktības avoti riska kvantitatīvajā novērtēšanā:

- (a) saskaņā ar A kategoriju
 - (i) trūkstoši vai būtiski izmainīti saistību neizpildes kritēriji vēsturiskajos novērojumos, tostarp izmainīti kritēriji attiecībā uz būtisku kredītsaistību kavējumu atzīšanu;
 - (ii) trūkstošs vai neprecīzs saistību neizpildes datums;
 - (iii) trūkstoša, neprecīza vai novecojusi reitinga piesaistīšana, ko izmanto, lai novērtētu vēsturiskās kategorijas vai portfeļus, aprēķinot saistību neizpildes rādītājus vai vidējos realizētos *LGD* katrā kategorijā vai portfelī;
 - (iv) trūkstoša vai neprecīza informācija par naudas plūsmu avotiem;
 - (v) trūkstoši, neprecīzi vai novecojuši dati par risku raksturojošajiem rādītājiem un reitingu kritērijiem;
 - (vi) trūkstoša vai neprecīza informācija, ko izmanto, aplēšot turpmāk atgūtās summas, kā minēts 159. punktā;
 - (vii) trūkstoši vai neprecīzi dati ekonomisko zaudējumu aprēķināšanai;
 - (viii) ierobežota vēsturisko novērojumu reprezentativitāte, ko izraisa ārējo datu izmantošana;
 - (ix) iespējama novirze, ko izraisa metodes izvēle, aprēķinot vidējo lielumu konstatētajiem viena gada saistību neizpildes rādītājiem saskaņā ar 80. punktu;

- (x) nepieciešamība koriģēt vidējo lielumu konstatētajiem viena gada saistību neizpildes rādītājiem saskaņā ar 86. punktu;
 - (xi) trūkstoša informācija, kas nepieciešama, lai varētu aplēst zaudējumu rādītājus vai atspoguļot ekonomikas lejupslīdes datus LGD aplēsēs;
- (b) saskaņā ar B kategoriju
- (i) izmaiņas izvietojuma standartos, piedziņas vai atgūšanas politikās, vēlmē uzņemties risku vai citos attiecīgos iekšējos procesos;
 - (ii) nepamatotas atkāpes piemērošanas portfeļa galveno riska raksturlielumu vērtību diapazonos, salīdzinot ar tiem, kas ietverti riska kvantitatīvā novērtēšanā izmantotajā datu kopā;
 - (iii) izmaiņas tirgus vai juridiskajā vidē;
 - (iv) nākotnes prognozes attiecībā uz iespējamām izmaiņām portfeļa struktūrā vai riska līmenī, jo īpaši pamatojoties uz rīcību vai lēmumiem, kas jau ir pieņemti, bet vēl nav atspoguļoti konstatētajos datos.

4.4.2 Atbilstoša korekcija

38. Lai novērstu riska parametru aplēsēs neobjektivitāti, ko izraisa apzinātās nepilnības, kuras minētas 36. un 37. punktā, iestādēm ir jāpiemēro atbilstošas metodikas, tādējādi iespēju robežās novēršot apzinātās nepilnības. Šo metodiku ietekme uz riska parametru ("atbilstoša korekcija"), ar kuru ir jānodrošina precīzāka minētā riska parametra aplēse ("iespējami precīza aplēse"), vai nu palielina, vai samazina riska parametra vērtību. Iestādēm ir jānodrošina un jāiesniedz pierādījumi, ka atbilstošas korekcijas piemērošana nodrošina iespējami precīzu aplēsi.
39. Iestādēm ir jādokumentē metodes, ko tās izmanto, lai veiktu atbilstošas korekcijas, ja tādas ir nepieciešamas, novēršot apzinātās nepilnības, kā arī to pamatojums.
40. Iestādēm ir regulāri jāuzrauga atbilstošo korekciju piemērotība. Iestādēm pieņemot atbilstošas korekcijas, netiek nenovērsta nepieciešamība risināt apzinātās nepilnības.

4.4.3 Piesardzības rezerve

41. Attiecībā uz prasību, ka iestādēm ir jāparedz piesardzības rezerve ("MoC") saistībā ar plānoto aplēšu kļūdas diapazonu, kā paredzēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 179. panta 1. punkta f) apakšpunktā un 180. panta 1. punkta e) apakšpunktā, iestādēm ir jāievieš sistēma aplēšu kļūdu kvantitatīvai novērtēšanai, dokumentēšanai un uzraudzībai.
42. Galīgajai MoC riska parametru aplēsēs ir jāatspoguļo aplēšu nenoteiktība visās šādās kategorijās:

A kategorija — *MoC* saistībā ar datu un metodikas nepilnībām, kas apzinātas saskaņā ar A kategoriju, kā minēts 36. punkta (a) apakšpunktā;

B kategorija — *MoC* saistībā ar būtiskām izmaiņām izvietošanas standartos, vēlmē uzņemt risku, piedziņas un atgūšanas politikās un jebkurā citā papildu nenoteiktības avotā, kas apzināts saskaņā ar B kategoriju, kā minēts 36. punkta (b) apakšpunktā;

C kategorijā — vispārīgā aplēses kļūda.

43. Lai *MoC* izteiktu kvantitatīvi, iestādēm ir jādara viss turpmāk minētais:

- (a) kvantitatīvi jāizsaka *MoC* attiecībā uz apzinātajām nepilnībām, kas minētas 36. un 37. punktā, tādā mērā, uz ko neattiecas vispārīgā aplēses kļūda, vismaz attiecībā uz katru A un B kategoriju kalibrēšanas segmenta līmenī, nodrošinot, ka:
 - (i) ja attiecināms, tiek izmantotas atbilstošas korekcijas 38. punkta nozīmē, rēķinot *MoC* attiecībā uz jebkuru nenoteiktības palielinājumu vai papildu aplēses kļūdu saistībā ar šīm korekcijām;
 - (ii) *MoC* kategorijas līmenī saistībā ar atbilstošajām korekcijām ir proporcionāls nenoteiktībai ap šīm korekcijām;
 - (iii) *MoC* tiek piemērota, lai novērstu nenoteiktību riska parametra aplēsē, ko izraisa jebkuras nepilnības no tām, kas minētas 36. un 37. punktā, ja tās nav izlabotas, veicot atbilstošas korekcijas, kā norādīts (i) punktā;
- (b) kvantitatīvi jāizsaka C kategorijas vispārīgā aplēses kļūda, kas minēta 42. punktā, saistībā ar pamatā esošo aplēses metodi vismaz attiecībā uz katru kalibrēšanas segmentu; *MoC* attiecībā uz vispārīgo aplēses kļūdu ir jāatspoguļo statistiskā novērtējuma sadalījuma izkliede.

44. Iestādes 43. punkta (a) apakšpunkta nolūkā un attiecībā uz katru A un B kategoriju, ja tas ir pamatoti, var sagrupēt visas vai dažas nepilnības, lai kvantitatīvi izteiktu *MoC*.

45. Iestādēm kvantitatīvi ir jāizsaka galīgā *MoC* kā summa, kas sastāv no:

- (a) *MoC* saskaņā ar A kategoriju, kā minēts 43. punkta (a) apakšpunktā;
- (b) *MoC* saskaņā ar B kategoriju, kā minēts 43. punkta (a) apakšpunktā;
- (c) *MoC* attiecībā uz vispārīgo aplēses kļūdu (C kategorija), kā minēts 43. punkta (b) apakšpunktā.

46. Iestādēm ir jāpieskaita galīgā *MoC* riska parametra iespējami precīzai aplēsei.

47. Iestādēm ir jānodrošina, lai galīgās *MoC* ietekme neizraisītu riska parametra aplēšu samazināšanos un jo īpaši lai:
- (a) *MoC*, kas izriet no vispārīgās aplēses kļūdas, ir lielāka par nulli;
 - (b) *MoC*, kas izriet no katras A un B kategorijas, ir proporcionāla palielinātajai nenoteiktībai riska parametru iespējami precīzā aplēsē, ko izraisa apzinātās nepilnības, kas uzskaitītas katrā kategorijā. Jebkurā gadījumā *MoC* saskaņā ar katru A un B kategoriju vajadzētu būt lielākai vai vienāgai ar nulli.
48. Iestādēm ir jāizvērtē apzināto nepilnību un izrietošās galīgās *MoC* vispārējā ietekme uz modeļa pareizību un jānodrošina, ka pārmērīgu korekciju nepieciešamības dēļ netiek izkropļotas riska parametru aplēses un no tām izrietošās pašu kapitāla prasības.
49. Katrā reitingu sistēmā piemērotā *MoC* ir jādokumentē attiecīgā modeļa dokumentācijā un metodiskajās rokasgrāmatās. Dokumentācijā ir jāiekļauj vismaz turpmāk minētais:
- (a) visu apzināto nepilnību pilns saraksts, tostarp kļūdas un nenoteiktības, kā arī potenciāli ietekmētās modeļa sastāvdaļas vai riska parametri;
 - (b) kategorija, kurā šīs nepilnības ir klasificētas, kā minēts 42. punktā;
 - (c) *MoC* kvantitatīvās novērtēšanas metožu apraksts saistībā ar apzinātajām nepilnībām, kā minēts 43. punkta (a) apakšpunktā, un jo īpaši metodikas, ko izmanto *MoC* kvantitatīvai novērtēšanai katrā kategorijā.
50. Iestādēm ir regulāri jāuzrauga *MoC* līmeņi. Iestādēm pieņemot *MoC*, nezūd nepieciešamība novērst kļūdu vai nenoteiktību cēloņus vai veikt korekcijas modeļos, lai nodrošinātu to pilnīgu atbilstību Regulas (ES) Nr. 575/2013 prasībām. Pēc nepilnību vai nenoteiktības avotu novērtēšanas iestādēm ir jāizstrādā plāns, kā novērst datu un metodiskās nepilnības, kā arī jebkuru citu iespējamu papildu nenoteiktības avotu, un kā saprātīgā termiņā samazināt aplēšu kļūdas, ņemot vērā šo aplēšu kļūdu būtiskumu un reitingu sistēmas būtiskumu.
51. Pārskatot *MoC* līmeņus, iestādēm ir jānodrošina viss turpmāk minētais:
- (a) *MoC*, kas izriet no A un B kategorijām, kā minēts 36. un 37. punktā, ir jāiekļauj iekšējos ziņojumos atsevišķi par katru kategoriju, lai to laika gaitā varētu samazināt un pat izslēgt, kad nepilnības būs novērstas visās ietekmētajās reitingu sistēmas daļās;
 - (b) *MoC*, kas izriet no vispārīgās aplēses kļūdas, kā minēts 43. punkta (b) apakšpunktā, jāiekļauj iekšējos ziņojumos atsevišķā kategorijā ("C");
 - (c) *MoC* līmenis ir jānovērtē regulārās pārskatīšanas ietvaros, kā norādīts 9. nodaļā, un jo īpaši *MoC* līmenis saistībā ar vispārīgo aplēses kļūdu ir jā saglabā pietiekams pēc visjaunāko datu iekļaušanas saistībā ar riska parametra aplēsēm.

52. Iestādēm ir jānodrošina nepieciešamo *MoC* izmaiņu savlaicīga veikšana.

5 *PD* aplēses

5.1 Vispārīgās prasības attiecībā uz *PD* aplēsēm

53. Lai varētu iedalīt parādniekus noteiktās parādnieku kategorijās kredīta apstiprināšanas procesa ietvaros saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 172. panta 1. punkta a) apakšpunktu, kā arī lai varētu pārskatīt šo iedalījumu saskaņā ar minētās regulas 173. panta 1. punkta b) apakšpunktu, iestādēm ir jānodrošina ikvienas un visu fizisko un juridisko personu, kuras iesaistītas *IRB* riska darījumā, novērtēšana, ko veic iestāde, izmantojot modeli, kas apstiprināts izmantošanai attiecīgā veida riska darījumiem. Šim modelim piemērojamās reitingu sistēmas ietvaros ir jābūt piemērotam atsevišķam sākotnējam parādniekam, tostarp attiecībā uz riska darījumiem, kas nodrošināti ar nefondēto kredītaizsardzību, kā norādīts minētās regulas 161. panta 3. punktā.
54. Lai varētu iedalīt privātpersonu vai MVU apkalpošanas riska darījumus noteiktā kategorijā vai portfelī kredīta apstiprināšanas procesa ietvaros saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 172. panta 2. punktu, kā arī lai varētu pārskatīt šo iedalījumu saskaņā ar minētās regulas 173. panta 2. punktu, iestādēm ir jānodrošina, ka iestāde novērtē ikvienu un visus *IRB* riska darījumus, izmantojot modeli, kas apstiprināts izmantošanai attiecīgā veida riska darījumiem. Piemērojamās reitingu sistēmas ietvaros šis modelis ir jāpiemēro atsevišķam sākotnējam parādniekam vai riska darījumam, tostarp riska darījumiem, kas nodrošināti ar nefondēto kredītaizsardzību, kā norādīts minētās regulas 164. panta 2. punktā.
55. *PD* modelī var paredzēt vairākas atšķirīgas metodes parādnieku vai riska darījumu pakāpes noteikšanai, kā arī dažādus kalibrēšanas segmentus.

5.2 Modeļa izstrāde *PD* aplēsē

5.2.1 Datu prasības saistībā ar modeļa izstrādi

56. Lai varētu izstrādāt modeli, iestādēm ir jānodrošina, ka *RDS* satur risku raksturojošo rādītāju vērtības attiecīgiem laika momentiem. Šie laika punkti dažādiem risku raksturojošiem rādītājiem var atšķirties. Atlasot attiecīgos laika punktus, iestādēm ir jāņem vērā risku raksturojošo rādītāju dinamika, kā arī atjaunināšanas biežums visā laikposmā, kad parādnieks atradies portfelī, un saistību neizpildes gadījumā — visu gadu pirms saistību neizpildes.

5.2.2 Risku raksturojošie rādītāji un reitingu kritēriji

57. Risku raksturojošo rādītāju un reitingu kritēriju atlases procesā iestādēm ir jāizskata plašs informācijas klāsts saistībā ar tiem riska darījumu veidiem, uz ko attiecas reitingu sistēma. Iestāžu analizētajiem potenciālajiem risku raksturojošajiem rādītājiem jo īpaši jābūt šādiem:

- (a) parādnieku raksturlielumi, tostarp komercsabiedrību sektors un ģeogrāfiskā atrašanās vieta;

- (b) finanšu informācija, tostarp finanšu pārskati vai ieņēmumu pārskati;
 - (c) informācija par tendencēm, tostarp pārdošanas apjomu vai peļņas normas palielinājums vai samazinājums;
 - (d) informācija par rīcību, tostarp par likumpārkāpumiem un kredītiespēju izmantošanu.
58. Iestādēm ir jānodrošina, ka, veicot risku raksturojošo rādītāju un reitingu kritēriju atlasī, notiek apspriedes ar attiecīgiem ekspertiem no dažādām iestādes darbības jomām par tās darbības pamatprincipiem un analizēto risku raksturojošo rādītāju un reitingu kritēriju ietekmi uz risku.
59. Iestādēm ir jānodrošina, ka, aplēšot *PD*, attiecīgi jāatspoguļo informācijas ticamības samazināšanās laika gaitā, piemēram, attiecībā uz informāciju par parādnieka raksturlielumiem, kas iegūta aizdevuma ņemšanas laikā. Iestādēm ir arī jānodrošina, ka ar modeli tiek aplēsts pareizs riska līmenis attiecībā uz visu būtisko, pašlaik pieejamo un visjaunāko informāciju un ka tiek izmantota atbilstoša *MoC*, ja lielāka nenoteiktība rodas tādēļ, ka nav atjaunināta informācija. Jo īpaši ar modeli vai piešķiršanas procesu ir jānodrošina atbilstoša un piesardzīga korekcija abās šādās situācijās:
- (a) saskaņā ar RTS par *IRB* novērtējuma metodiku 24. panta 1. punkta g) apakšpunktu attiecībā uz finanšu pārskatiem, kas vecāki par 24 mēnešiem, ja no tiem izrietošā informācija ir būtisks risku raksturojošs rādītājs;
 - (b) attiecībā uz kredītbiroja informāciju, kas ir vecāka par 24 mēnešiem, ja tā joprojām ir būtiska attiecīgajā momentā un ja šī kredītbiroja informācija ir būtisks risku raksturojošs rādītājs.
60. Iestādēm ir jāizmanto risku raksturojošie rādītāji un reitingu kritēriji konsekventi, jo īpaši attiecībā uz analizējamo laikposmu modeļa izstrādei, modeļa kalibrēšanai un modeļa piemērošanai.
61. Ja būtiska klientu daļa izmanto vairākus tā paša veida riska darījumus analizējamajā privātpersonu vai MVU apkalpošanas reitingu sistēmā, iestādēm ir jāanalizē šādu klientu riska līmenis, salīdzinot tos ar klientiem, kuri izmanto tikai vienu šāda veida darījumu, un, ja nepieciešams, jāatspoguļo riska līmeņa starpība modelī saistībā ar attiecīgiem risku raksturojošiem rādītājiem.

5.2.3 Trešo personu reitingu apstrāde

62. Iestādēm ir jāizstrādā skaidras politikas, kurās jāizklāsta nosacījumi, lai varētu ņemt vērā trešās personas, kurai ir līgumiska vai organizatoriska saistība ar iestādes parādnieku, reitingu, novērtējot attiecīgā parādnieka risku. Šādās politikās ir jāņem vērā turpmāk minētie iespējamie veidi, kādos trešās personas reitingu var ņemt vērā, novērtējot attiecīgā parādnieka risku:
- (a) šādas trešās personas reitings tiek attiecināts uz analizēto parādnieku ("reitinga attiecināšana"), ja nav riska starpības starp parādnieku un attiecīgo personu, jo eksistē

- atbilstoša garantija un trešās personas reitings ir piešķirts iekšēji, saskaņā ar reitingu sistēmu, kurai iestāde ir saņēmusi atļauju atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 143. panta 2. punktam;
- (b) šādas trešās personas reitingu ņem vērā kā pazīmi, kas liecina par atkāpi no attiecīgā parādnieka iedalījuma kategorijā vai portfelī;
 - (c) šādas trešās personas reitingu izmanto kā *PD* modeļa ievades datus, liecinot par attiecīgās personas līgumisko atbalstu parādniekam.
63. Lai trešās personas iekšējos vai ārējos reitingus varētu iekļaut *PD* modelī, iestādēm ir jānodrošina viss turpmāk minētais:
- (a) trešās personas reitinga atbilstība visām prasībām, kas izvirzītas attiecīgajiem risku raksturojošajiem rādītājiem, kuri noteikti 5.2.2. daļā;
 - (b) citu būtisko attiecīgā parādnieka un darījuma riska raksturlielumu pienācīga atspoguļošana modelī saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 170. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 170. panta 3. punkta a) apakšpunktu, un būtisku neobjektivitāšu nepieļaušana sakarā ar iekšējā vai ārējā reitinga informācijas augsto riska pakāpi;
 - (c) attiecību ar trešām personām ietekmes divkāršas uzskaites izslēgšana.
64. Ar reitinga attiecināšanu nedrīkst izmainīt riska darījumu iedalīšanu riska darījumu klasēs, reitingu sistēmās vai modeļos, bet drīkst ietekmēt tikai iedalīšanu kategorijās vai portfeļos. Reitinga attiecināšana ir jāīsteno tādā veidā, ka jebkuras izmaiņas trešās personas reitingā, kas ir būtiska informācija par parādnieku vai riska darījumu saistībā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 173. panta 1. punkta b) apakšpunktu, tiek laikus atspoguļotas visos ietekmētajos reitingos.
65. Būtisks līgumisks atbalsts, ko parādnieks piešķīris trešai personai, ir jāuzskata par atbalstošā parādnieka brīvo finansiālo iespēju samazināšanu, tostarp iespēju pilnībā atmaksāt iestādei visas saistības. Tas ir jāatspoguļo atbalstošā parādnieka reitingā.

5.2.4 Reitinga loģiskais pamatojums

66. Iestādēm ir jāizvēlas attiecīgs loģiskais pamatojums, iedalot parādniekus vai riska darījumus kategorijās vai portfeļos ("reitinga loģiskais pamatojums"), ņemot vērā visus šādus principus.
- (a) Iestādēm ir jānovērtē, vai metode, ko izmanto riska parametra kvantitatīvai novērtēšanai, ir atbilstoša reitinga loģiskajam pamatojumam, un jāizprot parādnieku vai riska darījumu iedalījums kategorijās vai portfeļos ("reitinga piešķiršana") un riska parametra aplēšu, kas izriet no izmantotās metodes, raksturlielumi un dinamika.
 - (b) Iestādēm ir jānovērtē iegūto reitinga piešķiršanas un riska parametra aplēšu, kas izriet no izmantotās metodes, raksturlielumu un dinamikas atbilstība saistībā ar to dažādajiem lietošanas veidiem, kā arī jāizprot to ietekme uz pašu kapitāla prasību dinamiku un mainību.

(c) Reitinga loģiskais pamatojums ir jāņem vērā arī reversās testēšanas nolūkiem. Loģiskajos pamatojumos, kas jutīgi pret ekonomiskajiem apstākļiem, cenšas aplēst tādas PD, kas labāk prognozē katra gada saistību neizpildes rādītājus. No otras puses, ja loģiskais pamatojums ir mazāk jutīgs pret ekonomiskajiem apstākļiem, tajā cenšas aplēst tādas PD, kas ir tuvākas vidējai PD dažādās ekonomikas situācijās, bet atšķiras no saistību neizpildes rādītājiem, kādi konstatēti gados, kad ekonomika ir augstāk vai zemāk par vidējo līmeni. Tādējādi atšķirības starp konstatētajiem saistību neizpildes rādītājiem un ilgtermiņa vidējiem saistību neizpildes rādītājiem attiecīgajā kategorijā ir vairāk iespējamās reitingu sistēmās, kas ir mazāk jutīgas pret ekonomiskajiem apstākļiem. Savukārt migrācija starp kategorijām ir vairāk iespējama reitingu sistēmās, kas ir jutīgākas pret ekonomiskajiem apstākļiem. Šīs modeļu struktūras ir jāņem vērā, novērtējot rezultātus, ko dod reversā testēšana un, ja attiecināms, arī salīdzinošā analīze.

67. Iestādēm ir konsekventi jāpiemēro izvēlētais reitinga loģiskais pamatojums laika gaitā. Iestādēm ir jāanalizē loģiskā pamatojuma atbilstība, iedalot parādniekus vai riska darījumus kategorijās vai portfeļos ("reitinga loģiskais pamatojums"), kā arī ņemot vērā visus šādus apstākļus:

(a) risku raksturojošo rādītāju izstrāde;

(b) migrācija starp kategorijām vai portfeļiem;

(c) ikgadējo saistību neizpildes rādītāju izmaiņas katrā kategorijā vai portfelī.

68. Ja iestādes izmanto dažādas reitingu sistēmas, ko raksturo dažādi reitinga loģiskie pamatojumi, tām ir piesardzīgi jāizmanto informācija par reitinga piešķiršanu vai riska parametru aplēsēm, jo īpaši izmantojot reitingu informāciju vai saistību neizpildes pieredzi, kas iegūta no ārējām reitingu aģentūrām. Ja iestādes izmanto dažādas reitingu sistēmas ar atšķirīgiem raksturlielumiem, piemēram, ar atšķirīgiem loģiskajiem pamatojumiem vai dažāda līmeņa objektivitāti, precizitāti, stabilitāti vai piesardzību, tām ir jāpārlicinās, vai šīs reitingu sistēmas ir pietiekami konsekventas un vai jebkuras atšķirības starp tām ir pietiekami izprastas. Ar šādu izpratni ir vismaz jānodrošina, ka iestādei ir iespēja definēt atbilstošu veidu, kā kombinēt vai apkopot informāciju, ko rada dažādas reitingu sistēmas, kad tas ir vajadzīgs saskaņā ar iestādes politikām. Iestādēm ir pilnībā jāizprot pieņēmumi un iespējamās neprecizitātes, ko rada šāda kombinēšana vai apkopošana.

5.2.5 Parādnieku kategoriju vai portfeļu viendabīgums

69. Lai izpildītu Regulas (ES) Nr. 575/2013 170. panta 1. punkta un 170. panta 3. punkta c) apakšpunkta un RTS par *IRB* novērtējuma metodiku 38. panta prasības, iestādēm ir jāpārbauda parādnieku vai riska darījumu, kas iedalīti tajās pašās kategorijās vai portfeļos, viendabīgums. Jo īpaši kategorijas ir jādefinē tā, lai katram parādniekam katrā kategorijā vai portfelī ir pamatoti līdzīgs saistību neizpildes risks un lai saistību neizpildes riska sadalījums starp kategorijām vai portfeļiem būtiski nepārklātos.

5.3 PD kalibrēšana

5.3.1 Datu prasības konstatēto saistību neizpildes rādītāju aprēķināšanai

70. Lai varētu aprēķināt viena gada saistību neizpildes rādītājus, kas definēti Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 78. apakšpunktā, iestādēm ir jānodrošina kvantitatīvo un kvalitatīvo datu un citas informācijas, kas saistīta ar saucēju un skaitītāju, kā norādīts 73. un 74. punktā, un ko izmanto konstatēto vidējo saistību neizpildes rādītāju aprēķināšanai, pilnīgums. Jo īpaši iestādēm ir jānodrošina šādu datu par attiecīgo novērošanas periodu pienācīga uzglabāšana un pieejamība, kā minēts 82.–83. punktā:

- (a) kritēriji attiecīgā riska darījumu veida, uz ko attiecas analizējamais *PD* modelis, identificēšanai;
- (b) kritēriji kalibrēšanas segmentu identificēšanai;
- (c) risku raksturojošie rādītāji, ko izmanto riska diferencijai; ja kādu jaunu būtisku risku raksturojošu rādītāju iekļauj modelī, par kuru nav pieejami nekādi vēsturiskie dati, iestādēm ir jācenšas laika gaitā samazināt datu iztrūkumu par risku raksturojošajiem rādītājiem, kā norādīts 51. punkta a) apakšpunktā, un piemērot atbilstošu korekciju un *MoC* saskaņā ar 4.4. daļu;
- (d) visi parādnieku un riska darījumu identifikācijas numuri, kas ir būtiski saistību neizpildes rādītāju aprēķināšanai, ņemot vērā situācijas, kad identifikācijas numurs laika gaitā ir mainīts, tostarp izmainīts riska darījumu pārstrukturēšanas dēļ.

71. Novērojumu izslēgšana no viena gada saistību neizpildes rādītāju aprēķiniem ir jāveic tikai šādos divos gadījumos:

- (a) parādnieki ir nepamatoti iekļauti saistību neizpildes datu kopā, jo viņiem saistību neizpilde nav iestājusies saistību neizpildes definīcijas nozīmē saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 178. pantu, kā sīkāk precizēts pamatnostādnēs par saistību neizpildes definīcijas piemērošanu, un saskaņā ar minēto pantu parādnieki nav jāiekļauj viena gada saistību neizpildes rādītāja skaitītājā;

(b) parādnieki, kuri nepamatoti iedalīti analizējamajā reitingu modelī, lai gan neietilpst šā reitingu modeļa piemērošanas diapazonā, ir jāizslēdz no viena gada saistību neizpildes rādītāja skaitītāja un saucēja.

72. Iestādēm ir jādokumentē jebkura datu precizēšana saskaņā ar RTS par IRB novērtējuma metodiku 32. panta 3. punkta b) apakšpunktu attiecībā uz viena gada saistību neizpildes rādītāja aprēķiniem un jo īpaši:

(a) attiecībā uz PD modeļiem, kas nav saistīti ar privātpersonu vai MVU apkalpošanu, visu to novērojumu saraksts datu kopas ietvaros, kas izslēgti saskaņā ar 71. punktu, sniedzot pamatojumu par katru gadījumu atsevišķi;

(b) attiecībā uz privātpersonu vai MVU apkalpošanas PD modeļiem informācija par saskaņā ar 71. punktu izslēgto novērojumu skaitu un iemesliem.

5.3.2 Viena gada saistību neizpildes rādītāju aprēķināšana

73. Lai varētu aprēķināt viena gada saistību neizpildes rādītāju, kas minēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 78. apakšpunktā, iestādēm ir jānodrošina abi šādi apstākļi:

(a) lai saucējs sastāvētu no to parādnieku skaita, kuriem nav iestājusies saistību neizpilde un ir jebkādas kredītsaistības, kas konstatētas viena gada novērošanas perioda sākumā; šajā ziņā tās ir abas šādas kredītsaistības:

(i) jebkura bilances pozīcija, tostarp jebkura pamatsumma, procenti un citi maksājumi;

(ii) jebkuras ārpusbilances pozīcijas, tostarp galvojumi, ko iestāde sniegusi kā galvotāja;

(b) lai skaitītājs ietvertu visus tos parādniekus, kuri ir iekļauti saucējā un kuriem ir bijis vismaz viens saistību neizpildes gadījums viena gada novērošanas periodā.

74. Iedalot parādniekus vai riska darījumus kategorijās vai portfeļos saistībā ar viena gada saistību neizpildes rādītāja aprēķināšanu, iestādēm ir jāņem vērā saistību pārvešana, bet tās nedrīkst šajā iedalīšanā ņemt vērā nekādu aizstāšanas ietekmi, ko rada kredītriska mazināšana, arī nekādas piesardzīgas *ex post* korekcijas, kas veiktas saskaņā ar 8.1. daļu. Ja viena gada saistību neizpildes rādītāju aprēķina atsevišķi katrai kategorijai vai portfelim, saucējā ir jāiekļauj visi parādnieki, kas iedalīti šajā reitingu kategorijā vai portfelī novērošanas perioda sākumā. Ja viena gada saistību neizpildes rādītāju aprēķina portfeļa līmenī, saucējā ir jāiekļauj visi parādnieki, kas iedalīti attiecīgajā kalibrēšanas segmentā novērošanas perioda sākumā.

75. Iestādēm ir jāaprēķina viena gada saistību neizpildes rādītājs arī to parādnieku apakškopai, kuriem attiecīgā novērošanas perioda sākumā bijušas kādas kredītsaistības bez reitinga, bet kuri ietilpa analizējamā modeļa piemērošanas diapazonā ("trūkstošie reitingi"), pat ja šie parādnieki bijuši piesardzīgi iedalīti reitingu kategorijā vai portfelī, lai varētu aprēķināt pašu kapitāla

prasības. Parādnieki, kuru reitingu pamatā ir trūkstoša vai daļēji trūkstoša informācija, vai gadījumi, kad reitings ir novecojis, bet iestāde to joprojām uzskata par derīgu, nav uzskatāmi par trūkstošiem reitingiem.

76. Parādnieks 73.–75. punkta nolūkā ir iekļaujams saucējā un, ja attiecināms, skaitītājā, kā arī migrācijas gadījumā uz citu reitingu kategoriju, portfeli vai reitingu modeli, reitingu sistēmu vai pieeju kapitāla prasību aprēķināšanai novērošanas periodā vai gadījumā, ja attiecīgās kredītsaistības tiek pārdotas, norakstītas, atmaksātas vai kā citādi slēgtas novērošanas perioda laikā. Iestādēm ir jāanalizē, vai šāda kredītsaistību migrācija vai pārdošana ietekmē saistību neizpildes rādītāju, un, ja tā ir, iestādēm jāņem tas vērā, veicot atbilstošu korekciju, un jāizveido atbilstoša *MoC*.
77. Jebkurā gadījumā iestādēm ir jānodrošina, ka visus parādniekus, kuriem iestājusies saistību neizpilde, skaitītājā un saucējā iekļauj tikai vienreiz, aprēķinot viena gada saistību neizpildes rādītāju, arī gadījumā, ja šiem parādniekiem attiecīgajā viena gada periodā saistību neizpilde iestājusies vairāk nekā vienu reizi.
78. Lai varētu izvēlēties atbilstošu aprēķināšanas metodi, kā paredzēts 80. punktā, iestādēm ir jāizvērtē konstatētie viena gada saistību neizpildes rādītāji vēsturiskajā novērošanas periodā vismaz vienu reizi ceturksnī.

5.3.3 Konstatētā vidējā saistību neizpildes rādītāja aprēķināšana

79. Konstatētie vidējie viena gada saistību neizpildes rādītāji (“konstatētais vidējais saistību neizpildes rādītājs”) ir jāaprēķina katrai reitingu kategorijai vai portfelim un arī riska darījumu veidam, ar ko ir saistīts attiecīgais *PD* modelis, kā arī jebkuram būtiskam kalibrēšanas segmentam.
80. Iestādēm ir jāizvēlas piemērota metode — vai nu metode, kuras pamatā ir viena gada laika posmus pārklāšanās, vai metode, kuras pamatā ir to nepārklāšanās, lai varētu aprēķināt konstatēto vidējo saistību neizpildes rādītāju, izmantojot dokumentētu analīzi. Šajā analīzē ir jāiekļauj vismaz:
- (a) analīze par iespējamo neobjektivitāti, ko rada īstermiņa un izbeigto līgumu īpatsvars, kurus nevar konstatēt attiecīgajos viena gada periodos;
 - (b) analīze par iespējamo neobjektivitāti, ko rada konkrētie izvēlētie aprēķināšanas datumi;
 - (c) attiecībā uz iestādēm, kuras izmanto pārklājošos viena gada laika posmus, analīze par potenciāli būtisko neobjektivitāti, ko rada pārklājuma laikposma pārāk augsts netiešais novērtējums;
 - (d) analīze par potenciāli būtisko neobjektivitāti, ko rada sezonālā ietekme, kas saistīta ar izvēlētajiem aprēķināšanas datumiem.
81. Iestādēm 79. un 80. punkta nolūkā ir jāaprēķina konstatētie vidējie saistību neizpildes rādītāji kā aritmētiskais vidējais no visiem viena gada saistību neizpildes rādītājiem, kas aprēķināti

saskaņā ar 73.–76. punktu. PD modeļu gadījumā attiecībā uz privātpersonu vai MVU apkalpošanas riska darījumu kategoriju iestādes var aprēķināt konstatēto vidējo saistību neizpildes rādītāju kā svērto vidējo lielumu no viena gada saistību neizpildes rādītājiem, ja iestāde nepiešķir vienādu nozīmi vēsturiskajiem datiem, jo jaunāki dati ļauj labāk prognozēt zaudējumus saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. panta 2. punkta e) apakšpunktu.

5.3.4 Ilgtermiņa vidējais saistību neizpildes rādītājs

82. Lai varētu noteikt vēsturisko novērošanas periodu, kas minēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. panta 1. punkta h) apakšpunktā un 180. panta 2. punkta e) apakšpunktā, papildu novērojumi par pēdējiem pieciem gadiem modeļa kalibrēšanas laikā ir jāatzīst par būtiskiem, ja šādi novērojumi ir nepieciešami, lai vēsturiskajā novērošanas periodā atspoguļotu saistību neizpildes rādītāju iespējamo mainīguma diapazonu minētajam riska darījumu veidam, kā norādīts RTS par *IRB* novērtējuma metodiku 49. panta 3. punktā.

83. Lai varētu novērtēt, cik reprezentatīvs ir vēsturiskais novērošanas periods, kas minēts 82. punktā, attiecībā uz viena gada saistību neizpildes rādītāju iespējamo mainīguma diapazonu, iestādēm ir jānovērtē, vai šis vēsturiskais novērošanas periods sastāv no labu un sliktu gadu reprezentatīvas izlases, un tām ir jāņem vērā visi šādi apstākļi:

- (a) visu konstatēto viena gada saistību neizpildes rādītāju mainīgums;
- (b) to viena gada saistību neizpildes rādītāju esamība, neesamība vai izplatība, kas ir saistīti ar sliktajiem gadiem, kā to apliecina ekonomikas rādītāji, kuri ir būtiski analizējamajam riska darījumu veidam vēsturiskajā novērošanas periodā;
- (c) būtiskas izmaiņas ekonomikas, juridiskajā vai uzņēmējdarbības vidē vēsturiskajā novērošanas periodā.

84. Ja vēsturiskais novērošanas periods, kas minēts 82. punktā, ir reprezentatīvs attiecībā uz saistību neizpildes rādītāju iespējamo mainīguma diapazonu, ilgtermiņa vidējais saistību neizpildes rādītājs ir jāaprēķina kā konstatētais vidējais lielums no viena gada saistību neizpildes rādītājiem attiecīgajā laikposmā.

85. Ja vēsturiskais novērošanas periods, kas minēts 82. punktā, nav reprezentatīvs attiecībā uz saistību neizpildes rādītāju iespējamo mainīguma diapazonu, kā minēts RTS par *IRB* novērtējuma metodiku 49. panta 4. punktā, iestādēm ir jārikojas šādi:

- (a) ja vēsturiskajā novērošanas periodā nav iekļauti sliktie gadi vai to skaits ir nepietiekams, konstatēto viena gada saistību neizpildes rādītāju vidējais lielums ir jākorrigē, lai varētu aplēst ilgtermiņa vidējo saistību neizpildes rādītāju;
- (b) ja vēsturiskajā novērošanas periodā ir pārāk daudz sliktu gadu, konstatēto viena gada saistību neizpildes rādītāju vidējo lielumu var korrigēt, lai varētu aplēst ilgtermiņa vidējo saistību neizpildes rādītāju, ja pastāv būtiska korelācija starp ekonomikas rādītājiem, kas

minēti 83. punkta (b) apakšpunktā, un pieejamajiem viena gada saistību neizpildes rādītājiem.

Iestādēm ir jānodrošina, ka (a) un (b) apakšpunktā minēto korekciju rezultātā korigētais ilgtermiņa vidējais saistību neizpildes rādītājs atbilst saistību neizpildes rādītāju iespējamajam mainīguma diapazonam.

86. Izņēmuma gadījumā, ja ilgtermiņa vidējais saistību neizpildes rādītājs ir mazāks par visu konstatēto viena gada saistību neizpildes rādītāju vidējo lielumu, ņemot vērā jebkuru korekciju, kas veikta saskaņā ar 85. punktu, iestādēm ir jāsalīdzina šie korigētie ilgtermiņa vidējie saistību neizpildes rādītāji ar lielāko no šādiem lielumiem:

- (a) viena gada saistību neizpildes rādītāju konstatētais vidējais lielums pēdējos piecos gados;
- (b) visu pieejamo viena gada saistību neizpildes rādītāju konstatētais vidējais lielums.

Iestādēm ir jāpamato korekcijas virziens un lielums, tostarp analizējamās *MoC* piemērotība, saskaņā ar prasību, kas iekļauta RTS par *IRB* novērtējuma metodiku 49. panta 4. punkta b) apakšpunktā un 4.4. daļā. Turklāt, ja korigētais ilgtermiņa vidējais saistību neizpildes rādītājs ir mazāks par lielāko no abiem lielumiem, kas minēti a) un b) apakšpunktā, iestādēm ir īpaši jāpamato, kādēļ abi šie lielumi nav atbilstoši.

5.3.5 Ilgtermiņa vidējā saistību neizpildes rādītāja kalibrēšana

87. Iestādēm ir jāizstrādā pārdomāti un detalizēti procesi, ar ko nodrošina atbilstošu kalibrēšanu, iekļaujot kalibrēšanas procesā visu turpmāk minēto:

- (a) kvantitatīvie kalibrēšanas testi katrai reitingu kategorijai vai portfelim;
- (b) kvantitatīvie kalibrēšanas testi kalibrēšanas segmentu līmenī;
- (c) papildu kvalitatīvā analīze, piemēram, ekspertu slēdzieni par to, kā veidot iegūto parādnieku sadalījumu, minimālo parādnieku skaitu katrā kategorijā un noteiktu kategoriju vai portfeļu pārmērīgas koncentrācijas novēršanu.

88. Iestādēm ir jāuzglabā un jāapraksta *PD* modeļa dokumentācijā kalibrēšanas izlase, kas saistīta ar katru kalibrēšanas segmentu. Lai nodrošinātu atbilstību Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. panta 1. punkta a) apakšpunktam vai 180. panta 2. punkta a) apakšpunktam, iestādēm ir jāatrod piemērots līdzsvars starp kalibrēšanas izlases salīdzināmību ar piemērošanas portfeli attiecībā uz parādnieka un darījuma raksturlielumiem un starp tās reprezentativitāti attiecībā uz saistību neizpildes rādītāju iespējamo mainīguma diapazonu, kā minēts 5.3.4. daļā.

89. Iestādēm ir jāveic kalibrēšana pēc tam, kad ir ņemta vērā jebkura saistību pārņemšana, kas veikta iedalot parādniekus kategorijās vai portfeļos, un pirms tam, kad tiek piemērota *MoC* vai zemākā robeža *PD* aplēsēm, kā minēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 160. panta 1. punktā un 163. panta 1. punktā. Ja pakāpes noteikšanas metode vai pārņemto saistību politika laika gaitā ir mainīta,

iestādēm ir jāanalizē šo izmaiņu ietekme uz pārnesto saistību biežumu un jomu un attiecīgi jāņem tā vērā.

90. Novērtēto parādnieku vai riska darījumu grupēšanas procesu, iedalot tos kategorijās vai portfeļos, jo īpaši gadījumos, kad iestādes veic šādu grupēšanu, identificējot pakāpju lielumu intervālus, kas raksturo iepriekš noteikto *PD* līmeni, kurš ir atbilstošs galvenās skalas kategorijai, var īstenot kalibrēšanas laikā.

91. Ņemot vērā datu pieejamību un modeļa un portfeļa struktūru, kā arī prasības uzņēmējdarbībai, iestādēm ir jāizvēlas atbilstoša metode kalibrēšanas veikšanai saskaņā ar šādiem principiem:

(a) iestādes var izvēlēties vienu no šādiem kalibrēšanas veidiem:

(i) kalibrēšana saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. panta 1. punkta a) apakšpunktu vai 180. panta 2. punkta a) apakšpunktu;

(ii) kalibrēšana saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 169. panta 3. punktu apvienojumā ar minētās regulas 180. panta 1. punkta a) apakšpunktu vai 180. panta 2. punkta a) apakšpunktu, ja izmanto nepārtrauktu reitingu skalu;

(b) attiecībā uz riska darījumiem ar komercsabiedrībām, iestādēm, centrālajām valdībām un centrālajām bankām un attiecībā uz kapitāla vērtspapīru riska darījumiem, kur iestāde izmanto *PD/LGD* pieeju, kas paredzēta Regulas (ES) Nr. 575/2013 155. panta 3. punktā, iestādes var izvēlēties vienu no šādiem kalibrēšanas veidiem:

(i) kalibrēšana, kuras pamatā ir tādas reitingu skalas attiecināšana, ko izmanto ārēja kredītu novērtēšanas institūcija (ĀKNI) vai cita līdzīga organizācija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. panta 1. punkta f) apakšpunktu;

(ii) attiecībā uz statistisko saistību neizpildes prognozēšanas modeli saskaņā ar RTS par *IRB* novērtējuma metodiku 4. iedaļu, ja *PD* aplēš kā saistību neizpildes varbūtības aplēšu vienkāršus vidējos lielumus atsevišķiem parādniekiem konkrētā kategorijā vai portfelī saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. panta 1. punkta g) apakšpunktu, kalibrēšana attiecīgo saistību neizpildes varbūtības aplēšu atbilstošo kalibrēšanas segmentu līmenī;

(c) attiecībā uz riska darījumiem ar privātpersonu vai MVU iestādes var izvēlēties kalibrēšanu, pamatojoties uz kopējiem zaudējumiem un *LGD* saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. panta 2. punkta b) apakšpunktu un 180. panta 2. punkta d) apakšpunktu;

(d) attiecībā uz iegādātiem komercsabiedrību debitoru parādiem iestādes var izvēlēties kalibrēšanu, pamatojoties uz paredzamajiem zaudējumiem un *LGD* saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. panta 1. punkta b) apakšpunktu un 180. panta 1. punkta c) apakšpunktu.

92. Lai varētu noteikt *PD* aplēses, kas minētas 91. punktā, kalibrēšanā ir jāņem vērā vai nu:

- (a) ilgtermiņa vidējais saistību neizpildes rādītājs kategorijas vai portfeļa līmenī, un tādā gadījumā iestādēm ir jānodrošina papildu kalibrēšanas testi attiecīgā kalibrēšanas segmenta līmenī; vai
- (b) ilgtermiņa vidējais saistību neizpildes rādītājs kalibrēšanas segmenta līmenī, un tādā gadījumā iestādēm ir jānodrošina papildu kalibrēšanas testi attiecīgo kategoriju vai portfeļu līmenī vai, ja tās izmanto tiešās *PD* aplēses saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 169. panta 3. punktu, tādā līmenī, kas ir atbilstošs varbūtības modeļa piemērošanai.
93. Neatkarīgi no tā, kuru 92. punktā minēto pieeju iestādes izvēlas, tām ir jānovērtē izvēlētās kalibrēšanas metodes iespējamā ietekme uz *PD* aplēsēm laika gaitā.
94. Lai varētu noteikt *PD* aplēses, pamatojoties uz attiecināšanu ārējā reitingu skalā, kā minēts 91. punkta (b) apakšpunkta (i) punktā, iestādēm, saistību neizpildes rādītāji, ko konstatē attiecībā uz ārējas organizācijas kategorijām, ir jābalsta uz laika nogriežņiem, kas ir reprezentatīvi attiecībā uz saistību neizpildes rādītāju iespējamo mainīguma diapazonu saistībā ar konkrētā portfeļa kategorijām un kopām.
95. Ja iestādes atvasina *PD* aplēses no zaudējumu un *LGD* aplēsēm saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 161. panta 2. punktu un 180. panta 2. punkta b) apakšpunktu, tām ir jāizmanto *RDS*, kas ietver realizētos zaudējumus attiecībā uz visām saistību neizpildēm, kuras apzinātas vēsturiskajā novērošanas periodā, kas noteikts saskaņā ar 6.3.2.1. daļu, un attiecīgos šo zaudējumu raksturojošos rādītājus.
96. Lai pašu kapitāla prasību aprēķināšanai varētu izmantot tiešās *PD* aplēses saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 169. panta 3. punktu, iestādēm ir jāpierāda, ka šo aplēšu metodikas pamatā esošā varbūtības modeļa teorētiskie pieņēmumi ir pietiekamā mērā īstenojušies praksē un ilgtermiņa vidējais saistību neizpildes rādītājs ir saglabāts. Jo īpaši ir jāizpilda visas datu un reprezentativitātes prasības, tostarp tās, kas minētas Regulas (ES) Nr. 575/2013 174. panta c) punktā, un saistību neizpildes definīcija ir jāpiemēro saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 178. pantu. Nekādos apstākļos nedrīkst nolemt izmantot pastāvīgu *PD* vai jebkādu saistību neizpildes rādītāju izlīdzinājumu, lai novērstu datu trūkumu, mazu diskriminācijas spēju vai jebkuru citu nepilnību reitinga piešķiršanas vai *PD* aplēšanas procesā vai lai samazinātu pašu kapitāla prasības.
97. Iestādes pēc vajadzības var sadalīt riska darījumus, uz ko attiecas tas pats *PD* modelis, daudzos dažādos kalibrēšanas segmentos, ja vienai vai vairākām šo riska darījumu apakškopām ir būtiski atšķirīgs riska līmenis. Šim nolūkam iestādēm ir jāizmanto attiecīgi segmentāciju raksturojoši rādītāji, un tām jāpamato un jādokumentē kalibrēšanas segmentu izmantošana un joma.
98. Ja iestādes izmanto pakāpju piešķiršanas metodes, tām ir jānodrošina, lai:
- (a) gadījumos, kad tiek mainīta izmantotā punktu piešķiršanas metode, iestādes izvērtētu, vai ir nepieciešams pārrēķināt parādnienu vai riska darījumu pakāpes, pamatojoties uz sākotnējo datu kopu, nevis izmantot pakāpes, kas tika aprēķinātas, pamatojoties uz punktu

piešķiršanas metodes iepriekšējām versijām, un, ja šāda pārrēķināšana nav iespējama, lai iestādes novērtētu iespējamo ietekmi un ņemtu to vērā, attiecīgi palielinot *MoC* savās *PD* aplēsēs;

- (b) gadījumos, kad piemēro Regulas (ES) Nr. 575/2013 180. panta 1. punkta g) apakšpunktu, *PD* aplēses, kas iegūtas kā atsevišķu *PD* aplēšu vienkāršs vidējais lielums, ir atbilstošas attiecīgajām kategorijām, piemērojot šīm aplēsēm kalibrēšanas testus kategorijas līmenī un pamatojoties uz viena gada saistību neizpildes rādītājiem, kas ir reprezentatīvi attiecībā uz saistību neizpildes rādītāju iespējamo mainīguma diapazonu.

99. Kalibrēšana nedrīkst ietekmēt parādnienu vai riska darījumu pakāpju izkārtojumu kalibrēšanas segmenta ietvaros, bet tikai katras kategorijas vai portfeļa ietvaros.

6 *LG*D aplēses

6.1 Vispārīgas prasības attiecībā uz *LG*D aplēsēm

6.1.1 *LG*D aplēšanas metodikas

100. Iestādēm, kuras ir ieguvušas atļauju izmantot pašu veiktas *LG*D aplēses saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 143. panta 2. punktu, ir jāpiesaista *LG*D aplēse katram riska darījumam, kam nav iestājusies saistību neizpilde, un *LG*D saistību neizpildes gadījumā un EL_{BE} aplēse — katram riska darījumam, kam ir iestājusies saistību neizpilde, tās reitingu sistēmas piemērošanas diapazonā, atbilstoši atļaujai saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 172. un 173. pantu. Iestādēm ir jāaplēš *LG*D attiecībā uz visām darījumu kategorijām atsevišķā darījumu reitingu skalā vai attiecībā uz visiem portfeļiem, kas iekļauti reitingu sistēmā. Lai varētu aplēst *LG*D, iestādēm ir jāatzīst katrs darījums, kam iestājusies saistību neizpilde, par atsevišķu saistību neizpildes novērojumu, ja vien vairāk nekā viena neatkarīga saistību neizpilde, kas neatbilst 101. punkta nosacījumiem, netiek atzīta attiecībā uz vienu darījumu.
101. Lai varētu aplēst *LG*D attiecībā uz saistību neizpildēm, kas atzītas attiecībā uz vienu darījumu, ja laiks starp statusa atjaunošanu riska darījumam, kā riska darījumam, kam saistību neizpilde nav iestājusies, un tā atkārtotu klasificēšanu par riska darījumu, kurā netiek pildītas saistības, ir īsāks par deviņiem mēnešiem, iestādēm ir jāatzīst šāds riska darījums par tādu, kas pastāvīgi atradies saistību neizpildes statusā no pirmā saistību neizpildes iestāšanās brīža. Iestādes var noteikt termiņu, kas garāks par deviņiem mēnešiem, lai varētu uzskatīt divas secīgas saistību neizpildes par vienu saistību neizpildi, aplēšot *LG*D, ja tā ir pamatota attiecībā uz specifiskiem riska darījumiem un ja tas atbilst faktiskās saistību neizpildes ekonomiskajai nozīmei.
102. Iestādēm ir jāaplēš sava *LG*D, pamatojoties uz tās zaudējumu un atgūšanas pieredzi, par ko liecina vēsturiskie dati par riska darījumiem, kam iestājusies saistību neizpilde. Iestādes var papildināt savus vēsturiskos datus par riska darījumiem, kam iestājusies saistību neizpilde, ar ārējiem datiem. Jo īpaši iestādes nedrīkst atvasināt savas *LG*D aplēses tikai no finanšu instrumentu tirgus cenām, tostarp, bet neaprobežojoties, tirgojamiem aizdevumiem, obligācijām vai kredītsaistību neizpildes instrumentiem, taču tās var izmantot šo informāciju savu vēsturisko datu papildināšanai.
103. Ja riska darījumiem ar privātpersonu vai MVU un iegādātu komercsabiedrību debitoru parādu gadījumā iestādes atvasina *LG*D aplēses no realizētajiem zaudējumiem un atbilstošajām *PD* aplēsēm saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 161. panta 2. punktu un 181. panta 2. punkta a) apakšpunktu, tām ir jānodrošina, ka:
- (a) kopējo zaudējumu aplēšanas process atbilst Regulas (ES) Nr. 575/2013 179. panta prasībām un rezultāts atbilst *LG*D koncepcijai, kas noteikts minētās regulas 181. panta

1. punkta a) apakšpunktā, kā arī prasībām, kas minētas 6. nodaļā, jo īpaši saistībā ar ekonomisko zaudējumu jēdzienu, kā norādīts 6.3.1. daļā;
- (b) PD aplēšanas process atbilst Regulas (ES) Nr. 575/2013 179. un 180. panta prasībām, kā arī prasībām, kas minētas 5. nodaļā.
104. LGD modelī var ietvert vairākas atšķirīgas metodes, jo īpaši attiecībā uz dažādiem nodrošinājuma veidiem, un tās tiek apvienotas, lai varētu noteikt konkrētā darījuma LGD.
105. Iestādēm ir jāspēj pierādīt, ka metodes, ko tās izvēlējušās LGD aplēšanai, ir atbilstošas to darbībai un riska darījumu veidam, kam piemēro šīs aplēses, un tām jāspēj pamatot teorētiskos pieņēmumus, kas ir minēti metožu pamatā. Metodēm, ko izmanto LGD aplēšanai, jo īpaši ir jāatbilst iestādes pieņemtajām piedziņas un atgūšanas politikām, un tajās ir jāņem vērā iespējamie atgūšanas scenāriji, kā arī iespējamās atšķirības attiecīgo jurisdikciju juridiskajā vidē.
106. Metodēm, ko iestāde izmanto LGD aplēšanai, pieņēmumiem, kas ir šo metožu pamatā, iestādes apsvērumiem par jebkuru lejupslīdes ietekmi, izmantoto datu sēriju garumam, MoC, cilvēka vērtējumam un, ja attiecināms, risku raksturojošo rādītāju izvēlei ir jābūt atbilstoši riska darījumu veidam, kuram tos piemēro.

6.1.2 Datu prasības LGD aplēsēm

107. Lai varētu aplēst LGD, iestādēm ir jāizmanto RDS, kas aptver visas šādas pozīcijas:
- (a) visas saistību neizpildes, kas apzinātas vēsturiskajā novērošanas periodā un noteiktas saskaņā ar 6.3.2.1. daļu;
- (b) visi dati, kas nepieciešami realizēto LGD aprēķināšanai saskaņā ar 6.3.1. daļu;
- (c) būtiskie apstākļi, ko var izmantot, lai pamatoti sagrupētu riska darījumus, kuriem iestājusies saistību neizpilde, un būtiskie zaudējumus raksturojošie rādītāji, tostarp to vērtības saistību neizpildes brīdī un vismaz iepriekšējā gadā pirms saistību neizpildes, ja ir pieejami.
108. Iestādēm ir jāiekļauj RDS informācija par atgūšanas procesu rezultātiem, tostarp par atgūtajām summām un izmaksām, kas saistītas ar katru atsevišķo riska darījumu, kuram iestājusies saistību neizpilde. Šim nolūkam iestādēm ir jāiekļauj:
- (a) informācija par nepabeigto atgūšanas procesu rezultātiem līdz LGD aplēšu atsaucē datumam;
- (b) informācija par atgūšanas procesu rezultātiem portfeļa līmenī, ja šāda informācijas apkopošana ir pamatota un jo īpaši netiešo izmaksu un kredītsaistību portfeļa pārdošanas gadījumos;
- (c) informācija par ārējiem vai kopīgi apkopotiem datiem, kas izmantoti LGD aplēsēs.

109. RDS ir jāiekļauj vismaz šāda informācija:

- (a) ar parādnienu saistītie, ar darījumu saistītie un ar iestādi saistītie riska raksturlielumi, kā arī ārējie apstākļi, kas minēti 121. punktā, kas ir potenciāli risku raksturojošie rādītāji attiecīgajos atsaucēs datumos, kā norādīts 122. punktā;
- (b) saistību neizpildes brīdis (datums);
- (c) visi saistību neizpildes kritēriji, kas ir bijuši, tostarp notikumi, kas saistīti ar parāda termiņa kavējumu un nespēju to atmaksāt, arī pēc saistību neizpildes apzināšanas; tādu riska darījumu gadījumā, uz kuriem attiecas pārstrukturēšana finansiālu grūtību situācijā, summa, par kādu finanšu saistības tiek samazinātas, aprēķinot to saskaņā ar EBI pamatnostādnēm par saistību neizpildes definīciju;
- (d) riska darījuma summa, kas nav nomaksāta saistību neizpildes brīdī, tostarp pamatsumma, procenti un citi līgumiski maksājumi;
- (e) papildu izņemtās summas pēc saistību neizpildes un to laika grafiks;
- (f) norakstījumu summas un laika grafiks;
- (g) nodrošinājumu apjoms, kas saistīti ar riska darījumu un, ja attiecināms, novērtēšanas veids (piemēram, tirgus vērtība vai hipotekārā vērtība, kas definēta Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 74. un 76. apakšpunktā), novērtēšanas datums, atzīme, vai nodrošinājums ir pārdots, un tā pārdošanas cena;
- (h) informācija par jebkuru savstarpēju atkarību starp parādnieka risku un nodrošinājuma vai nodrošinājuma sniedzēja risku;
- (i) nefondētās kredītaizsardzības veidi, summas un termiņi, tostarp aizsardzības devēja specifikācija un kredītkvalitāte;
- (j) atgūtās summas, to laika grafiks un avoti;
- (k) ar atgūšanas procesiem saistīto tiešo izmaksu summas, laika grafiks un avoti;
- (l) skaidra norāde par atgūšanas procesa izbeigšanas veidu;
- (m) ja attiecināms, valūtu neatbilstība starp diviem vai vairākiem šādiem elementiem — valūtas vienību, ko iestāde izmanto finanšu pārskatos, pamatā esošajām saistībām, jebkuru fondētu vai nefondētu kredītaizsardzību un jebkurām naudas plūsmām no parādnieka aktīvu likvidācijas;
- (n) realizēto zaudējumu summa.

110. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 229. panta 1. punktu iestādes var izmantot dažādas metodes nodrošinājuma, kas ir nekustamais īpašums, novērtēšanai, tostarp jo īpaši tirgus vērtību vai hipotekāro vērtību, kā definēts minētās regulas 4. panta 1. punkta 74. un 76. apakšpunktā. Ja iestādes izmanto dažādas vērtēšanas metodes nekustamajam īpašumam, ar ko nodrošināti riska darījumi, kas iekļauti noteiktas reitingu sistēmas piemērošanas diapazonā, tām ir jāsavāc un jāuzglabā RDS informācija par novērtēšanas veidu un konsekventi jāizmanto šī informācija LGD aplēsēs un LGD aplēšu piemērošanā.
111. Ja iestādes atvasina LGD aplēses no realizētajiem zaudējumiem un atbilstošām PD aplēsēm saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 161. panta 2. punktu un 181. panta 2. punkta a) apakšpunktu, tām ir jāizmanto RDS, kas ietver realizētos zaudējumus attiecībā uz visām saistību neizpildēm, kuras apzinātas vēsturiskajā novērošanas periodā, kas noteikts saskaņā ar 6.3.2.1. daļu, un attiecīgos šo zaudējumu raksturojošos rādītājus.
112. Ja apkopotā informācija ir apkopota un tiek uzglabāta, iestādēm ir jāizstrādā piemērota metodika, lai varētu piesaistīt atgūtās summas un izmaksas atsevišķiem riska darījumiem, kam iestājusies saistību neizpilde, un konsekventi jāpiemēro šī metodika visiem riska darījumiem un laika gaitā. Jebkurā gadījumā iestādēm ir jāpierāda, ka atgūto summu un izmaksu piesaistes process ir efektīvs un nerada neobjektīvas LGD aplēses.
113. Iestādēm ir jāpierāda, ka tās vāc un uzglabā datubāzēs visu informāciju, kas nepieciešama tiešo un netiešo izmaksu aprēķināšanai. Visas būtiskās netiešās izmaksas ir jāpiesaista atbilstošiem riska darījumiem. Šāda izmaksu piesaistes procesa pamatā ir jābūt tiem pašiem principiem un paņēmieniem, kurus iestādes izmanto savās izmaksu uzskaites sistēmās. Lai varētu piesaistīt netiešās izmaksas, iestādes var izmantot metodes, kuru pamatā ir riska darījumu svērtie vidējie lielumi, vai statistiskās metodes, kuru pamatā ir to parādnieku vai darījumu reprezentatīva izlase, kam iestājusies saistību neizpilde.
114. Iestādēm ir jāveic pamatoti pasākumi, lai varētu atzīt naudas plūsmu avotus un pareizi piesaistīt šīs plūsmas konkrētam nodrošinājumam vai realizētai nefondētai kredītaizsardzībai. Ja naudas plūsmu avoti nav nosakāmi, iestādēm ir jāizstrādā skaidras politikas šādu atgūšanas naudas plūsmu apstrādei un piesaistei, lai tā neizraisītu neobjektīvas LGD aplēses.

6.1.3 No nodrošinājuma atgūtās summas

115. Iestādēm ir jāatzīst atgūtās summas par tādām, kas izriet no nodrošinājuma visās šādās situācijās:
- (a) nodrošinājumu ir pārdevis parādnieks, un iegūtā cena ir izmantota, lai daļēji vai pilnībā segtu kredītsaistības, kam iestājusies saistību neizpilde, atlikušo summu;
 - (b) nodrošinājumu ir pārņēmusi vai pārdevusi iestāde, tās mātesuzņēmums vai jebkurš tās meitasuzņēmums iestādes vārdā;

- (c) nodrošinājums ir pārdots īpašuma publiskā izsolē saskaņā ar tiesas rīkojumu vai citā līdzīgā veidā saskaņā ar spēkā esošo tiesību sistēmu;
- (d) kredītsaistība ir pārdota kopā ar nodrošinājumu, un šīs kredītsaistības pārdošanas cena ietver esošo nodrošinājumu;
- (e) nomas gadījumā šīs nomas objektu ir pārdevusi iestāde;
- (f) nodrošinājums ir realizēts jebkurā citā veidā, ko pieļauj attiecīgās jurisdikcijas tiesību sistēma.

116. Iestādēm 115. punkta (b) apakšpunkta nolūkā ir jānosaka pārņemšanas vērtība kā vērtība, par kādu parādnieka kredītsaistības ir samazinājušās nodrošinājuma pārņemšanas rezultātā un ar kuru pārņemtais nodrošinājums ir reģistrēts kā aktīvs iestādes bilanci. Ja šīs vērtības atšķiras, iestādēm ir jāņem vērā mazākā no abām pārņemšanas vērtībām. Par pārņemšanas vērtību ir jāatzīst atgūšanas vērtība šīs pārņemšanas datumā, un tā ir jāiekļauj ekonomisko zaudējumu un realizēto LGD aprēķinos saskaņā ar 6.3.1. daļu.

117. Iestādēm ir jāizvērtē, vai pārņemšanas vērtība atbilstoši raksturo pārņemtā nodrošinājuma vērtību, ievērojot visas iedibinātās iekšējās prasības attiecībā uz nodrošinājuma pārvaldību, juridisko noteiktību un riska pārvaldību. Ja pārņemtais nodrošinājums atbilst 1. līmeņa augstas kvalitātes likvidu aktīvu kritērijiem, kas definēti Komisijas Deleģētās regulas (ES) Nr. 2015/61 10. pantā, iestādes tiešā veidā kā realizētu atgūto summu var ņemt vērā nodrošinājuma tirgus vērtību pārņemšanas laikā. Visos citos gadījumos iestādēm ir jāpiemēro atbilstošs pārņemšanas vērtības diskonts un jāiekļauj ekonomisko zaudējumu aprēķinos atgūtā summa atbilstoši pārņemšanas vērtībai pēc attiecīga diskonta piemērošanas. Iestādēm ir jāaplēš šis diskonts, ņemot vērā visus šādus nosacījumus:

- (a) diskontā ir jāparedz iespējamās kļūdas, novērtējot nodrošinājumu pārņemšanas brīdī, un jāņem vērā novērtēšanas veids, kas pieejams pārņemšanas brīdī, tās īstenošanas datums un tirgus likviditāte šāda veida aktīviem;
- (b) diskonts ir jāaplēš, pieņemot, ka iestāde plāno pārdot pārņemto nodrošinājumu neatkarīgi trešai personai, un tajā jāņem vērā iespējamā cena, ko var iegūt no šādas pārdošanas, minētās pārdošanas izmaksas un diskontēšanas ietekme laikposmā no pārdošanas līdz pārņemšanas brīdim, ņemot vērā tirgus likviditāti šāda veida aktīviem;
- (c) ja ir pieejami novērojumi par līdzīga veida nodrošinājumu pārņemšanu un turpmāko pārdošanu, diskonta aplēses pamatā ir jāliek šie novērojumi, un tam regulāri ir jāveic reversā testēšana; šim nolūkam iestādēm jāņem vērā visi šādi apstākļi:
 - (i) starpība starp pārņemšanas vērtību un pārdošanas cenu, jo īpaši gadījumos, kad tirgū un ekonomikas apstākļos nenotiek būtiskas izmaiņas laikā no pārņemšanas brīža līdz pārdošanas brīdim;

- (ii) jebkuri ar šo aktīvu saistītie ieņēmumi un izdevumi, kas konstatēti laikā no pārņemšanas datuma līdz pārdošanas brīdim;
 - (iii) diskontēšanas ietekme;
 - (iv) tas, vai iestāde pārņem nodrošinājumu, lai to nekavējoties pārdotu, vai arī izvēlas citu stratēģiju;
- (d) ja vēsturiskie novērojumi attiecībā uz līdzīga veida nodrošinājuma pārņemšanu un turpmāko pārdošanu nav pieejami, diskonta aplēšu pamatā ir jāliek novērtējums katrā gadījumā atsevišķi, tostarp analīze par pašreizējo tirgus un ekonomikas situāciju;
- (e) jo mazāk iestādei ir datu par iepriekšējiem pārņemšanas gadījumiem un jo mazāk likvīds ir tirgus attiecībā uz kāda konkrēta veida aktīviem, jo lielāka nenoteiktība tiek saistīta ar iegūtajām aplēsēm, kura attiecīgi ir jāņem vērā, veidojot *MoC* saskaņā ar 4.4.3. daļu.
118. Jebkurā gadījumā nodrošinājuma pārņemšana ir jāatzīst pārņemšanas brīdī, un tā nedrīkst atturēt iestādi no atgūšanas procesa slēgšanas saskaņā ar 155. punktu.
119. Jebkura kredītsaistību pārdošana saskaņā ar 115. punkta (d) apakšpunktu ir jāiekļauj *LG*D aplēsē tādā veidā, kas atbilst *LG*D aplēšanas metodikai, ņemot vērā visus šādus nosacījumus:
- (a) ja iestādes regulāri pārdod kredītsaistības atgūšanas procesu ietvaros, tām ir attiecīgi jāiekļauj novērojumi par pārdodamajām kredītsaistībām modeļa izstrādes procesā;
 - (b) ja iestādes regulāri nepārdod kredītsaistības atgūšanas procesu ietvaros un ar nodrošinājumu saistītās cenas daļas piesaiste ir pārāk apgrūtinoša, lai to veiktu, vai pārāk nedroša, tās var izlemt neņemt vērā šos novērojumus modeļa izstrādes procesā;
 - (c) iestādes nedrīkst apstrādāt no nodrošināto kredītsaistību pārdošanas atgūtās summas kā atgūtās summas, kas realizētas, neizmantojot nodrošinājumu, ja vien tās nevar pierādīt, ka ar šo nodrošinājumu saistītās atgūtās summas ir nebūtiskas;
 - (d) jebkurā gadījumā iestādēm ir jāiekļauj visi novērojumi, tostarp par kredītsaistību pārdošanu, ilgtermiņa vidējo *LG*D aprēķinos.
120. Saskaņā ar 115. punkta (f) apakšpunktu iestādes var noteikt un atzīt jebkura cita veida realizētos nodrošinājumus, kas atbilst iestādes izmantotajiem nodrošinājuma veidiem, ja tos atļauj spēkā esošie tiesību akti. Atzīstot šādus cita veida realizētos nodrošinājumus, iestādēm ir jāņem vērā tas, ka nodrošinājumam var būt dažādi veidi un šie dažāda veida nodrošinājumi var būt saistīti ar vienu un to pašu aktīvu. Ja ar vienu aktīvu ir saistīti dažāda veida nodrošinājumi, bet viena šāda nodrošinājuma realizācija nesamazina cita nodrošinājuma vērtību, iestādēm tie ir jāuzskata par atsevišķiem nodrošinājumiem *LG*D aplēšanas procesā. Jo īpaši iestādēm ir atsevišķi jāatzīst tas nodrošinājuma veids, kas rada tiesības aktīvu pārņemt vai pārdot (piemēram, hipotēka), un tas nodrošinājuma veids, kas rada tiesības piedzīt aktīva izraisītās naudas plūsmas (piemēram, nomas maksas vai kādas citas maksas cesija).

6.2 Modeļa izstrāde LGD aplēsēs

6.2.1 Risku raksturojošie rādītāji

121. Iestādēm ir jāidentificē un jāanalizē potenciālie risku raksturojošie rādītāji, kas ir būtiski to īpašajos apstākļos un riska darījumu veida, uz ko attiecas reitingu sistēma, konkrētajiem raksturlielumiem. Iestāžu analizētajiem potenciālajiem risku raksturojošajiem rādītājiem jo īpaši ir jābūt šādiem:

- (a) ar darījumu saistītie riska raksturlielumi, tostarp produkta veids, nodrošinājuma veids, nodrošinājuma ģeogrāfiskā atrašanās vieta, nefondētā kredītaizsardzība, prioritātes pakāpe, aizdevuma un vērtības attiecība (*LtV*), riska darījuma lielums, sezonālitate un atgūšanas procedūras;
- (b) ar parādnieku saistītie riska raksturlielumi, tostarp, ja attiecināms, tā lielums, kapitāla struktūra, ģeogrāfiskais apgabals, rūpniecības nozare un uzņēmējdarbības virziens;
- (c) ar iestādi saistītie apstākļi, tostarp iekšējā organizācija un iekšējā pārvaldība, būtiskie notikumi, piemēram, apvienošana, un īpašu struktūru esamība grupas ietvaros, kas nodarbojas ar atgūšanu;
- (d) ārējie apstākļi, tostarp procentu likmes, tiesību sistēma un citi apstākļi, kas ietekmē atgūšanas procesa paredzamo ilgumu.

122. Iestādēm ir jāanalizē risku raksturojošie rādītāji ne tikai saistību neizpildes brīdī, bet arī vismaz iepriekšējā gadā pirms saistību neizpildes. Iestādēm ir jāizmanto tādi atsauces dati attiecībā uz risku raksturojošajiem rādītājiem, kas ir reprezentatīvi attiecībā uz risku raksturojošā rādītāja realizēšanos iepriekšējā gadā pirms saistību neizpildes. Izvēloties atbilstošu atsauces datumu risku raksturojošam rādītājam, iestādēm ir jāņem vērā tā mainīgums laika gaitā. Iestādēm ir jāpiemēro šīs prasības arī attiecībā uz nodrošinājuma novērtējuma atsauces datumu; nodrošinājuma vērtība atsauces datumā nedrīkst atspoguļot ietekmi, ko rada riska darījuma kredīta kvalitātes samazināšanās īsi pirms saistību neizpildes.

123. Iestādēm ir jānosaka vai jāaprēķina risku raksturojošie rādītāji LGD aplēšu piemērošanā tāpat, kā tās šos rādītājus nosaka vai aprēķina, aplēšot LGD.

6.2.2 Nodrošinājumu atbilstība

124. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 170. pantu un 181. panta 1. punkta f) apakšpunktu iestādes LGD aplēsēs var ņemt vērā jebkura veida nodrošinājuma esamību, kuram tās ir noteikušas tādas iekšējas prasības attiecībā uz nodrošinājuma pārvaldību, juridisko noteiktību un riska pārvaldību, kas kopumā atbilst minētās regulas Trešās daļas II sadaļas 4. nodaļas 3. iedaļā noteiktajām prasībām. Attiecībā uz nodrošinājuma veidiem, kas nav norādīti minētās regulas Trešās daļas II sadaļas 4. nodaļā, iestādes var izmantot šos nodrošinājuma veidus LGD

aplēsēs, ja to politikas un procedūras, kas saistītas ar iekšējām prasībām minētā nodrošinājuma novērtēšanai un juridiskajai noteiktībai, atbilst attiecīgajam nodrošinājuma veidam.

125. Ciktāl *LG*D aplēsēs tiek ņemta vērā nefondētās kredītaizsardzības esamība, iestādēm ir jāizstrādā kritēriji un metodika, lai varētu atzīt un iekļaut *LG*D aplēsēs šādu aizsardzību galvojumu un kredītu atvasināto instrumentu veidā atbilstoši RTS par *IRB* novērtējuma metodiku 60. pantā minētajiem kritērijiem.
126. Kā risku raksturojošs rādītājs vai segmentācijas kritērijs iestādēm ir jāņem vērā informācija par visiem galvenajiem nodrošinājuma veidiem, ko izmanto *LG*D modeļa piemērošanas jomā. Iestādēm iekšējās politikās ir skaidri jādefinē galvenais un pārējie nodrošinājuma veidi, ko izmanto tādiem riska darījumiem, uz kuriem attiecas reitingu sistēma, un tām ir jānodrošina, lai tādā mērā, kādā *LG*D aplēsēs tiek ņemta vērā nodrošinājuma esība, politikas attiecībā uz šāda veida nodrošinājumu pārvaldību atbilstu Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta f) apakšpunkta prasībai. Iestādēm ir jānosaka galvenie nodrošinājuma veidi tā, lai naudas plūsmas no pārējiem nodrošinājuma veidiem būtiski neietekmētu aplēses par atgūtajām summām, kas realizētas, neizmantojot nodrošinājumus.
127. Nodrošinājumus, kas neatbilst Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta f) apakšpunkta prasībai, nedrīkst kā risku raksturojošus rādītājus iekļaut *LG*D aplēsē, un naudas plūsmas no šādiem nodrošinājumiem ir jāapstrādā tā, it kā tās būtu saņemtas, neizmantojot nodrošinājumus. Neatkarīgi no šīs apstrādes *LG*D aplēsē, iestādēm ir jāvāc informācija par to naudas plūsmu avotu, kas saistītas ar šiem nodrošinājumiem, un jāpiesaista tie kā tādi, kas attiecas uz minētajiem nodrošinājumiem. Iestādēm ir regulāri jāuzrauga šādu naudas plūsmu līmeņi, kā arī pakāpe, kādā izmanto attiecīgos nodrošinājuma veidus. Ja nepieciešams, iestādēm ir jāveic atbilstošas korekcijas, lai novērstu jebkuru neobjektivitāti *LG*D aplēsēs.

6.2.3 Nodrošinājumu iekļaušana *LG*D aplēsēs

128. Lai varētu aplēst *LG*D, iestādes var sagrupēt tos nodrošinājuma veidus, kas ir viendabīgi attiecībā uz atgūšanas modeļiem, par pamatu ņemot vidējo piedziņas procesa laiku un atgūšanas rādītāju attiecībā uz šiem nodrošinājuma veidiem.
129. Pieejai, ko iestādes izstrādā, lai iekļautu nodrošinājumu ietekmi *LG*D aplēsēs, ir jāatbilst visiem šādiem nosacījumiem:
- (a) iestādēm ir jānovērš neobjektivitāte, kas var rasties, iekļaujot atgūto summu aplēsēs ar nodrošinājuma realizāciju saistītās naudas plūsmas, kas realizētas, neizmantojot nodrošinājumus, un otrādi;
 - (b) ja iestādes atsevišķi aplēš atgūšanas rādītājus attiecībā uz konkrētiem nodrošinājuma veidiem, tām ir jānovērš neobjektivitāte, kas var rasties, iekļaujot novērojumus aplēses izlasē, gadījumos, kad riska darījumu nodrošina tikai par daļu no nodrošinājuma vērtības. Šim nolūkam iestādēm ir jāveic pamatoti pasākumi, lai iegūtu datus par nodrošinājuma

- kopējo vērtību un tā kopējo pārdošanas cenu, un jāiekļauj šī informācija aplēsēs, ja tā ir pieejama;
- (c) ja iestādes atsevišķi aplēš atgūšanas rādītājus konkrētiem nodrošinājuma veidiem, tām ir jāatzīst un jāiekļauj šajās aplēsēs arī tiešās izmaksas, kas saistītas ar piedziņu, par katru šādu konkrētu nodrošinājuma veidu atsevišķi;
 - (d) ja iestādes atsevišķi aplēš atgūšanas rādītājus konkrētiem nodrošinājuma veidiem, tām ir jāiekļauj šajās aplēsēs visas atgūtās summas, kas realizētas no konkrētā nodrošinājuma veida, tostarp tās, kas realizētas attiecībā uz riska darījumiem, gadījumos, kad nodrošinājuma realizācija ir pabeigta, bet vispārējais atgūšanas process vēl nav slēgts;
 - (e) ja viens un tas pats nodrošinājums attiecas uz vairākiem riska darījumiem, iestādēm ir jāizstrādā atbilstoša piesaistes metodika, lai novērstu nodrošinājumu dubultu uzskaiti; piesaistes metodikai ir jāatbilst gan *LG*D aplēšanai, gan *LG*D aplēšu piemērošanai, kā arī metodikai, ko izmanto grāmatvedības uzskaites nolūkā;
 - (f) aplēses nedrīkst būt balstītas tikai uz nodrošinājuma aplēsto tirgus vērtību, un tajās ir jāņem vērā arī realizētās atgūtās summas no iepriekšējām likvidācijām un iespējamība, ka iestāde nespēj iegūt kontroli un likvidēt nodrošinājumu. Šim nolūkam iestādēm aplēsēs ir jāņem vērā tie vēsturiskie novērojumi, kad nodrošinājumu nevarēja realizēt vai kad atgūšanas process bija ilgāks par gaidīto, jo nebija iespējams vai bija grūti iegūt kontroli vai likvidēt nodrošinājumu. Ja iestādes aplēš atgūšanas rādītājus saistībā ar konkrētiem nodrošinājuma veidiem, tām ir jāņem vērā laiks starp saistību neizpildes brīdi un brīdi, kad naudas plūsmas, kas saistītas ar šādu nodrošinājuma veidu piedziņu, tiek saņemtas, un tām ir jāiekļauj aplēsēs minētie novērojumi gadījumos, kad nodrošinājums netika realizēts tādēļ, ka nebija iespējams iegūt kontroli;
 - (g) aplēsēs ir jāņem vērā iespējamā nodrošinājuma vērtības samazināšanās laikā no *LG*D aplēšanas brīža līdz to iespējamai atgūšanai, jo īpaši samazinājumi, kas izriet no izmaiņām tirgus situācijā, nodrošinājuma stāvokļa un vecuma un, ja attiecināms, valūtas kursa svārstībām. Ja iestādes konstatē nodrošinājumu vērtības samazināšanos un šie samazinājumi jau ir ņemti vērā konstatētajās atgūtajās summās, nav jāveic nekādas papildu korekcijas *LG*D aplēsēs, pamatojoties uz šiem novērojumiem. Ja iespējamā nodrošinājumu vērtības samazināšanās nav ņemta vērā vēsturiskajos novērojumos vai iestāde nākotnē prognozē turpmāku, varbūt pat vēl smagāku samazināšanos, tā ir jāiekļauj *LG*D aplēšu kvantitatīvajā izteiksmē, veicot atbilstošas korekcijas, kuru pamatā ir nākotnes prognozes. Tomēr *LG*D aplēses nav jākorģē, lai ņemtu vērā jebkādu potenciālu nodrošinājuma vērtības palielināšanos;
 - (h) aplēsēs ir piesardzīgi jāņem vērā savstarpējā atkarība starp parādnieka risku un risku, ka samazināsies nodrošinājuma vērtība, kā arī nodrošinājuma likvidācijas izmaksas.

6.2.4 Darījumu kategoriju vai portfeļu viendabīgums

130. Lai izpildītu prasību, kas noteikta RTS par *IRB* novērtējuma metodiku 38. pantā, iestādēm ir jānovērtē to riska darījumu viendabīgums, kas iedalīti tajās pašās kategorijās vai portfeļos, pamatojoties uz datiem *RDS*, un tām jo īpaši ir jānodrošina, ka kategorijas tiek definētas tā, lai atsevišķas kategorijas būtu pietiekami viendabīgas attiecībā uz zaudējumu raksturlielumiem.

6.3 LGD kalibrēšana

6.3.1 Ekonomisko zaudējumu un realizēto LGD aprēķināšana

6.3.1.1 Ekonomisko zaudējumu un realizēto LGD definīcija

131. Lai varētu aplēst *LGD*, kā minēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta a) apakšpunktā, iestādēm ir jāaprēķina realizētie *LGD* katram riska darījumam, kā norādīts minētās regulas 4. panta 1. punkta 55. apakšpunktā, kā ekonomisko zaudējumu attiecība pret kredītsaistību atlikušo summu saistību neizpildes brīdī, tostarp jebkuru pamatsummu, procentiem vai citiem līgumiskiem maksājumiem.

132. Iestādēm 131. punkta nolūkā ir jāaprēķina ekonomiskie zaudējumi, kas realizēti attiecībā uz šo instrumentu (t. i., darījumu, kam iestājusies saistību neizpilde), kā norādīts Regulas (ES) Nr. 575/2013 5. panta 2. punktā, kā starpība starp:

- (a) kredītsaistību atlikušo summu saistību neizpildes brīdī, neskarot 140. punktu, tostarp jebkuru pamatsummu, procentiem vai citiem līgumiskiem maksājumiem, un to palielina, pieskaitot būtiskās tiešās un netiešās izmaksas, kas saistītas ar piedziņu šā instrumenta ietvaros, diskontējot tās saistību neizpildes brīdī; un
- (b) jebkurām atgūtajām summām, kas realizētas pēc saistību neizpildes brīža, diskontējot tās saistību neizpildes brīdī.

133. Lai varētu aprēķināt ekonomiskos zaudējumus, kas realizēti attiecībā uz riska darījumu saskaņā ar 132. punktu, iestādēm ir jāņem vērā visas realizētās atgūtās summas, tostarp atgūtās summas no nezināmiem avotiem un atgūtās summas, kas saistītas ar nodrošinājumiem, kuri neatbilst Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta f) apakšpunkta prasībai.

134. Ja saistībā ar saistību neizpildes notikumu notiek atteikšanās no kādas riska darījuma daļas vai tā tiek norakstīta saistību neizpildes datumā vai pirms tā un šī atteiktā vai norakstītā summa nav iekļauta kredītsaistību atlikušajā summā saistību neizpildes brīdī, riska darījuma summa, kas tika atteikta vai norakstīta, ir jāpieskaita kredītsaistību atlikušajai summai saistību neizpildes brīdī, lai varētu aprēķināt ekonomiskos zaudējumus, kā norādīts 132. punktā, ierakstot to skaitītājā, un lai varētu aprēķināt kredītsaistību atlikušo summu, ierakstot to realizēto *LGD* saucējā.

135. Attiecībā uz riska darījumiem, kuriem atjauno statusu, kas nav saistīts ar saistību neizpildi, iestādēm ir jāaprēķina ekonomiskie zaudējumi tāpat kā attiecībā uz visiem pārējiem riska darījumiem, kam iestājusies saistību neizpilde, ar tādu vienīgo atšķirību, ka aprēķinam ir jāpieskaita papildu atgūšanas naudas plūsma, it kā maksājumu būtu veicis parādnieks par summu, kas bija atlikusi datumā, kad tika atjaunots ar saistību neizpildi nesaistītais statuss, ietverot jebkuru pamatsummu, procentus un citus līgumiskus maksājumus (“mākslīgā naudas plūsma”). Šī mākslīgā naudas plūsma ir jādiskontē saistību neizpildes brīdī tādā pašā veidā, kā visas konstatētās naudas plūsmas. Ja riska darījumi atbilst 101. punkta kritērijiem, realizētie *LG*D ir jāaprēķina, atsaucoties uz pirmā saistību neizpildes notikuma datumu, ņemot vērā visas naudas plūsmas, kas konstatētas no pirmā saistību neizpildes notikuma dienas, tostarp tās, kas konstatētas laikā starp pirmo un otro saistību neizpildes statusu, nepieskaitot nekādas mākslīgās naudas plūsmas.
136. Ja iestādes atver jaunus darījumus, lai pārstrukturēšanas ietvaros vai tehnisku iemeslu dēļ aizstātu riska darījumus, kam jau bija iestājusies saistību neizpilde, tām ir jāaprēķina realizētie *LG*D, pamatojoties uz sākotnējiem darījumiem, kam bija iestājusies saistību neizpilde. Šim nolūkam iestādēm ir jāizstrādā pārdomāts mehānisms, kā piesaistīt sākotnējiem darījumiem konstatētās izmaksas, atgūtās summas un jebkuru papildu līdzekļu izņemšanu.

6.3.1.2 Maksu, procentu un pēc saistību neizpildes papildus izņemto summu apstrāde

137. Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta i) apakšpunkta nolūkā iestādēm, aprēķinot realizētos *LG*D, ir jāņem vērā jebkuras maksas par maksājumu kavējumiem, kas kapitalizētas iestādes ieņēmumu pārskatā pirms saistību neizpildes brīža, iekļaujot tās kredītsaistību atlikušajā summā saistību neizpildes brīdī realizēto *LG*D skaitītājā un saucējā. Ja šīs maksas tiek attiecinātas uz parādnieku, lai atgūtu tiešās izmaksas, kas iestādei jau radušās, un šīs izmaksas jau ir iekļautas iestādes ekonomisko zaudējumu aprēķinā, iestādēm nav vēlreiz jāpieskaita šīs summas ekonomiskajiem zaudējumiem vai nenomaksātajai summai. Nekādas maksas, kas kapitalizētas pēc saistību neizpildes brīža, nedrīkst palielināt ekonomisko zaudējumu summu vai summu, kas atlikusi nenomaksāta saistību neizpildes brīdī. Tomēr visas atgūtās summas, tostarp tās, kas saistītas ar maksām, kuras kapitalizētas pēc saistību neizpildes, ir jāiekļauj ekonomisko zaudējumu aprēķinā.
138. Iestādēm ir jāpiemēro 137. punktā minētā pieeja jebkuriem procentiem, kas kapitalizēti iestādes ieņēmumu pārskatā pirms un pēc saistību neizpildes brīža.
139. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 182. panta 1. punkta c) apakšpunktu iestādēm, kas ieguvušas atļauju izmantot pašu noteiktās *LG*D aplēses un veikt korekciju, šīs korekcijas pakāpju aplēsēs jāņem vērā parādnieka iespēja izņemt papildu summas līdz un pēc saistību neizpildes brīža. Attiecībā uz riska darījumiem ar privātpersonām un MVU saskaņā ar minētās regulas 181. panta 2. punkta b) apakšpunktu un 182. panta 3. punktu iestādes var ņemt vērā turpmāko summu izņemšanu vai nu korekcijas pakāpju, vai *LG*D aplēsēs. Šāda turpmākā summu izņemšana ir jāizprot kā papildu izņemšana, ko parādnieks veic pēc saistību neizpildes brīža.

140. Ja iestādes savās korekcijas pakāpēs iekļauj parādnieka veikto papildu summu izņemšanu pēc saistību neizpildes brīža, tām ir jāaprēķina realizētie *LGD* kā attiecība starp ekonomiskajiem zaudējumiem un kredītsaistību atlikušo summu saistību neizpildes brīdī, palielinot to par summu, ko parādnieks izņēmis papildus pēc saistību neizpildes brīža, diskontējot to uz saistību neizpildes brīdi.
141. Attiecībā uz riska darījumiem ar privātpersonām un MVU, ja iestādes savās korekcijas pakāpēs neiekļauj parādnieka veikto papildu summu izņemšanu pēc saistību neizpildes brīža, tām ir jāaprēķina realizētie *LGD* kā attiecība starp ekonomiskajiem zaudējumiem un kredītsaistību atlikušo summu saistību neizpildes brīdī, un tām nav jāpalielina šīs attiecības saucējs par summu, ko parādnieks izņēmis papildus pēc saistību neizpildes brīža.
142. Neatkarīgi no tā, vai iestādes iekļauj turpmākās izņemtās summas savās korekcijas pakāpēs vai *LGD* aplēsēs, tām ir jāaprēķina izmantotie ekonomiskie zaudējumi realizēto *LGD* skaitītājā, iekļaujot tajā papildu izņemtās summas pēc saistību neizpildes brīža un visas realizētās atgūtās summas, kas ir diskontētas uz saistību neizpildes brīdi.

6.3.1.3 Diskontēšanas likme

143. Lai varētu aprēķināt ekonomiskos zaudējumus saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 5. panta 2. punktu, iestādēm ir jādiskontē visas atgūtās summas, izmaksas un pēc saistību neizpildes brīža papildu izņemtās summas, izmantojot gada diskontēšanas likmi, kas sastāv no primārās starpbanku piedāvātās likmes, kas piemērojama saistību neizpildes brīdī, papildus palielinot to par pieciem procentpunktiem. Šim nolūkam par primāro starpbanku piedāvāto likmi būtu uzskatāma trīs mēnešu *EURIBOR* vai cita līdzīga likvīda procentu likme riska darījuma valūtā.

6.3.1.4 Tiešās un netiešās izmaksas

144. Lai varētu aprēķināt realizētos *LGD*, iestādēm ir jāņem vērā visas būtiskās tiešās un netiešās izmaksas, kas saistītas ar atgūšanas procesu. Ja kādas būtiskas tiešās vai netiešās izmaksas saistībā ar riska darījumu piedziņu un attiecīgā darījuma partnera saistību neizpildi ir radušās pirms saistību neizpildes brīža, iestādēm ir jāiekļauj šīs izmaksas *LGD* aplēsē, ja vien netiek izpildīts vismaz viens šāds nosacījums:
- (a) šīs izmaksas saistību neizpildes brīdī ir nepārprotami iekļautas kredītsaistību atlikušajā summā;
 - (b) šīs izmaksas ir saistītas ar tā paša parādnieka iepriekšējo saistību neizpildi, un tās nav uzskatāmas par vairākām saistību neizpildēm saskaņā ar 101. punktu.
145. Tiešajās izmaksās ir jāiekļauj ārpalpojuma nodoto piedziņas pakalpojumu izmaksas, tiesāšanās izdevumi, riska ierobežošanas un apdrošināšanas izmaksas un visas citas izmaksas, kas ir tieši saistāmas ar konkrētā riska darījuma piedziņu. Iestādēm ir jāatzīst visas tiešās izmaksas par būtiskām.

146. Netiešajās izmaksās ir jāiekļauj visas izmaksas, kas izriet no iestādes atgūšanas procesu norises, ārpalpojuma nodoto piedziņas pakalpojumu vispārējās izmaksas, kas nav iekļautas kā tiešās izmaksas, un visas citas izmaksas, kas saistītas ar riska darījumu piedziņu, kuriem iestājusies saistību neizpilde, un kas nevar būt tieši saistāmas ar konkrēta riska darījuma piedziņu. Netiešo izmaksu aplēsēs iestādēm ir jāiekļauj atbilstošs īpatsvars citu kārtējo izmaksu, piemēram, iestādes administratīvie izdevumi saistībā ar atgūšanas procesiem, ja vien tās nevar pierādīt, ka šīs izmaksas ir nebūtiskas.

6.3.2 Ilgtermiņa vidējie LGD

6.3.2.1 Vēsturiskais novērošanas periods

147. Vēsturiskajam novērošanas periodam ir jābūt iespējami plašam un jāsaturs dati no dažādiem periodiem ar atšķirīgiem ekonomikas apstākļiem. Šim nolūkam iestādēm ir jāizvēlas vēsturiskais novērošanas periods vismaz tādā veidā, lai:

- (a) vēsturiskā novērošanas perioda ilgums, t. i., laikposms starp senāko saistību neizpildi, kas ņemta vērā *RDS*, un *LGD* aplēses brīdi, ir vismaz minimālais ilgums, kas norādīts Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta j) apakšpunktā attiecībā uz riska darījumiem ar komercsabiedrībām, iestādēm, centrālajām valdībām un centrālajām bankām, un riska darījumiem ar privātpersonām un MVU — laikposms, kas norādīts minētās regulas 181. panta 2. punkta otrajā daļā un, ja attiecināms, Komisijas deleģētajā regulā, ar ko pieņem tehniskos standartus, kas norādīti minētās regulas 181. panta 3. punkta b) apakšpunktā;
- (b) ar to nodrošina, ka *RDS* ietver pietiekamu skaitu slēgtu atgūšanas procesu, lai varētu izstrādāt stabilas *LGD* aplēses;
- (c) tas sastāvētu no secīgiem periodiem un ietvertu jaunākos periodus pirms *LGD* aplēšanas brīža;
- (d) tas ietvertu visu to laikposmu, kam iestāde pamatoti spēj piemērot pašlaik spēkā esošo saistību neizpildes definīciju;
- (e) visus pieejamos iekšējos datus atzītu par “svarīgiem”, kā norādīts Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta j) apakšpunktā un 181. panta 2. punkta otrajā daļā, un tos iekļauj vēsturiskajā novērošanas periodā.

148. Novērtējot, vai *RDS* ietver pietiekamu skaitu slēgtu atgūšanas procesu saskaņā ar 147. punkta (b) apakšpunktu, iestādēm ir jāņem vērā slēgto atgūšanas procesu skaits kopējā novērojumu skaitā.

6.3.2.2 Ilgtermiņa vidējo LGD aprēķināšana

149. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta a) apakšpunktu iestādēm ir jāaprēķina ilgtermiņa vidējie *LGD* atsevišķi katrai darījuma kategorijai vai portfelim. Līdz ar to

iestādēm ir jāaprēķina ilgtermiņa vidējie *LG*D arī tā portfeļa līmenī, uz ko attiecas *LG*D modelis. Aprēķinot ilgtermiņa vidējos *LG*D, iestādēm ir jāizmanto visas saistību neizpildes, kas konstatētas vēsturiskajā novērošanas periodā, ja tās ietilpst *LG*D modeļa jomā.

150. Neskarot Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 2. punktu, iestādēm ir jāaprēķina ilgtermiņa vidējie *LG*D kā aritmētiskais vidējais no *LG*D, kas realizēti vēsturiskajā novērošanas periodā, veicot svēršanu ar saistību neizpildes gadījumu skaitu. Šim nolūkam iestādēm nav jāizmanto nekādi vidējie *LG*D lielumi, kas aprēķināti novērojumu apakškopai, jo īpaši nekādus vidējos gada *LG*D, ja vien tās neizmanto šo metodi, lai uzsvētu jaunāko datu par riska darījumiem ar privātpersonām un MVU lielāko svaru saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 2. punktu.
151. Ja iestādes nepiešķir vienādu nozīmi visiem vēsturiskajiem datiem par riska darījumiem ar privātpersonām un MVU saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 2. punktu, tām ir jāspēj pierādīt dokumentētā veidā, ka lielāka svara piešķiršanu jaunākiem datiem pamato pareizākas zaudējumu rādītāju prognozes. Jo īpaši gadījumos, kad kādiem konkrētiem periodiem piemēro nulles vai ļoti mazu svaru, tas ir pienācīgi jāpamato vai arī aplēses jāizstrādā piesardzīgāk.
152. Nosakot svaru saskaņā ar 151. punktu, iestādēm ir jāņem vērā to datu reprezentativitāte, kas novērtēti saskaņā ar 4.2.4. punktu, kā arī ekonomikas un tirgus apstākļi, par kuriem liecina šie dati.

6.3.2.3 Nepabeigtu atgūšanas procesu apstrāde

153. Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta a) apakšpunkta nolūkā un attiecībā uz visu konstatēto saistību neizpilžu, kas konstatētas vēsturiskajā novērošanas periodā attiecībā uz datu avotiem, kurus izmanto *LG*D aplēsēm, izmantošanu, iestādēm ir jānodrošina, ka attiecīgā informācija no nepabeigtajiem atgūšanas procesiem tiek ņemta vērā piesardzīgā veidā. *LG*D aplēšu pamatā ir jāliek ilgtermiņa vidējie *LG*D.
154. Iestādēm ir jāaprēķina konstatētie vidējie *LG*D katrai darījumu kategorijai vai portfelim un tā portfeļa līmenī, uz ko attiecas *LG*D modelis, ņemot vērā *LG*D, kas realizēti attiecībā uz visiem riska darījumiem, kuri konstatēti vēsturiskajā novērošanas periodā saistībā ar slēgtajiem atgūšanas procesiem saskaņā ar 155.–157. punktu, neiekļaujot nekādas paredzamās turpmākās atgūtās summas. Konstatētie vidējie *LG*D ir jāsver, izmantojot aprēķinos iekļauto saistību neizpilžu skaitu.
155. Iestādēm iekšējās politikās ir nepārprotami jānorāda brīdis, kad atgūšanas procesus slēdz. Visi slēgtie atgūšanas procesi ir jāapstrādā tādā veidā, lai varētu aprēķināt konstatētos vidējos *LG*D.
156. Iestādēm ir jādefinē atgūšanas procesa maksimālais periods konkrētam riska darījumu veidam no saistību neizpildes brīža, un tas atspoguļo paredzēto laikposmu, kas konstatēts attiecībā uz slēgtajiem atgūšanas procesiem, kuru laikā iestāde ir realizējusi lielāko daļu atgūto summu, neņemot vērā neiederīgus novērojumus ar būtiski ilgākiem atgūšanas procesiem. Atgūšanas

procesu maksimālais periods ir jānosaka tā, lai nodrošinātu pietiekamus datus atgūto summu aplēšanai šajā periodā attiecībā uz nepabeigtajiem atgūšanas procesiem. Atgūšanas procesu maksimālā perioda ilgums dažāda veida riska darījumiem var atšķirties. Atgūšanas procesa maksimālā perioda noteikšana ir nepārprotami jādokumentē, tai jāpievieno pierādījumi par konstatētajiem atgūšanas modeļiem un tai ir jāatbilst darījuma raksturam un riska darījuma veidam. Ar atgūšanas procesa maksimālā perioda noteikšanu ilgtermiņa vidējo *LG*D nolūkiem nedrīkst liegt iestādēm veikt atgūšanas darbības, ja tās nepieciešamas, arī attiecībā uz riska darījumiem, kuri paliek saistību neizpildes statusā uz laikposmu, kas ilgāks par atgūšanas procesa maksimālo periodu, kāds paredzēts šāda veida riska darījumiem.

157. Lai varētu aprēķināt konstatētos vidējos *LG*D, iestādēm bez liekas kavēšanās ir jāatzīst par slēgtiem atgūšanas procesiem visi riska darījumi, kam iestājusies saistību neizpilde un kas ietilpst vismaz vienā šādā kategorijā:

- (a) riska darījumi, attiecībā uz kuriem iestāde neplāno veikt nekādus turpmākus atgūšanas pasākumus;
- (b) riska darījumi, kuri saglabā saistību neizpildes statusu uz laikposmu, kas ilgāks par atgūšanas procesa maksimālo periodu, kāds paredzēts šāda veida riska darījumiem;
- (c) riska darījumi, kuri ir pilnībā atmaksāti vai norakstīti;
- (d) riska darījumi, kuri ir pārklassificēti statusā, kas nav saistību neizpildes statuss.

Attiecībā uz riska darījumiem, kam iestājusies saistību neizpilde un kas ietilpst a) un b) apakšpunktu kategorijās, visas atgūtās summas un izmaksas, kas realizētas aplēšanas laikā vai pirms tās, ir jāņem vērā, aprēķinot konstatētos vidējos *LG*D, tostarp visas atgūtās summas, kas realizētas pēc atgūšanas procesu maksimālā perioda.

158. Iestādēm ir jāiegūst ilgtermiņa vidējie *LG*D, koriģējot konstatētos vidējos *LG*D ar informāciju, kas saistīta ar tiem procesiem, kuri nav slēgti ("nepabeigtie atgūšanas procesi"), un laiks no saistību neizpildes brīža līdz aplēses veikšanas brīdim tajos ir īsāks par atgūšanas procesa maksimālo periodu, kāds paredzēts šāda veida riska darījumiem. Attiecībā uz minētajiem procesiem iestādēm ir jāizpilda abi šādi nosacījumi:

- (a) tām ir jāņem vērā visas konstatētās izmaksas un atgūtās summas;
- (b) tās var aplēst gan turpmākās izmaksas un atgūtās summas, kas izriet no esošo nodrošinājumu realizācijas, gan tās, kas realizējamas, neizmantojot nodrošinājumus, atgūšanas procesu maksimālajā periodā.

159. Aplēsēs, kas minētas 158. punkta (b) apakšpunktā, ir jāievēro šādi principi:

- (a) lai varētu aplēst turpmākās izmaksas un atgūtās summas, iestādēm ir jāanalizē izmaksas un atgūtās summas, kas realizētas attiecībā uz šiem riska darījumiem līdz aplēšanas brīdim, salīdzinot tās ar vidējām izmaksām un atgūtajām summām, kas realizētas līdzīgā laikposmā

- līdzīgiem riska darījumiem; šim nolūkam iestādēm ir jāanalizē atgūšanas modeļi, kas konstatēti slēgtajos un nepabeigtajos atgūšanas procesos, ņemot vērā tikai tās izmaksas un atgūtās summas, kas realizētas līdz aplēšanas brīdim;
- (b) pieņēmumiem, kas ir pamatā paredzamajām turpmākajām izmaksām un atgūtajām summām, kā arī konstatēto vidējo *LG*D korekcijai, ir jābūt:
- i. precīziem, pierādot to ar reverso testēšanu;
 - ii. pamatotiem ar saprātīgu ekonomisko loģisko pamatojumu;
 - iii. samērīgiem, ņemot vērā to, ka *LG*D aplēšu pamatā ir jābūt ilgtermiņa vidējiem *LG*D, kas raksturo vidējos *LG*D, kuri svērti, izmantojot saistību neizpilžu skaitu un ņemot vērā visas saistību neizpildes, kas konstatētas vēsturiskajā novērošanas periodā;
- (c) aplēšot turpmākās atgūtās summas, iestādēm ir jāņem vērā potenciālā neobjektivitāte, kas izriet no nepabeigtajiem atgūšanas procesiem, kurus raksturo ilgāki vidējie atgūšanas procesi vai mazākas vidējās atgūtās summas nekā slēgtajos atgūšanas procesos;
- (d) aplēšot turpmākās atgūtās summas, kas izriet no esošo nodrošinājumu realizācijas, iestādēm ir jāņem vērā nodrošinājuma prasību juridiskā noteiktība un jāveido reālistiski pieņēmumi par to realizācijas iespējām;
- (e) konstatēto vidējo *LG*D korekciju var aplēst atsevišķu riska darījumu līmenī, kategorijas vai portfeļa līmenī vai tā portfeļa, uz ko attiecas *LG*D modelis, līmenī;
- (f) jebkura nenoteiktība saistībā ar turpmāko atgūto summu aplēsēm nepabeigtos atgūšanas procesos ir jāņem vērā, veidojot atbilstošu *MoC*, ko piemēro saskaņā ar 4.4. daļu.

6.3.2.4 Apstrāde gadījumos, kad ir pozitīvs rezultāts vai kad nav zaudējumu

160. Ja iestādes konstatē, ka ir guvušas peļņu no konstatētajām saistību neizpildēm, *LG*D, kas realizēti attiecībā uz šiem novērojumiem, ir jābūt vienādiem ar nulli, lai varētu aprēķināt konstatētos vidējos *LG*D un aplēst ilgtermiņa vidējos *LG*D. Iestādes var izmantot informāciju par realizētajiem *LG*D pirms šīs apakšējās robežas piemērošanas modeļa izstrādes procesā, lai varētu veikt riska diferenciaciju.

6.3.3 Ilgtermiņa vidējo *LG*D kalibrēšana

161. Iestādēm ir jāveic kalibrēšana *LG*D aplēsēm attiecībā uz ilgtermiņa vidējiem *LG*D, kas aprēķināti saskaņā ar 6.3.2. daļu. Šim nolūkam iestādēm ir jāizvēlas kalibrēšanas metode, kas atbilst to *LG*D aplēšanas metodikai, izmantojot kādu no šādām pieejām:

- (a) *LG*D aplēšu kalibrēšana attiecībā uz ilgtermiņa vidējiem *LG*D, kas aprēķināti katrai kategorijai vai portfelim, un tādā gadījumā iestādēm ir jāveic papildu kalibrēšanas testi attiecīgā kalibrēšanas segmenta līmenī;

(b) *LG*D aplēšu kalibrēšana attiecībā uz ilgtermiņa vidējiem *LG*D, kas aprēķināti kalibrēšanas segmenta līmenī, jo īpaši gadījumos, kad iestādes izmanto tiešās *LG*D aplēses saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 169. panta 3. punktu, tostarp kad tās izmanto *LG*D aplēšanas metodiku, kuras pamatā ir starpposma parametri. Šādā gadījumā iestādēm ir vismaz jāsalīdzina minētie ilgtermiņa vidējie *LG*D ar vidējo *LG*D aplēsēm, kas tiek piemērotas tai pašai novērojumu kopai, kā aplēses, ko izmanto, lai aprēķinātu ilgtermiņa vidējos *LG*D, un, ja nepieciešams, attiecīgi jālabo atsevišķo *LG*D aplēses attiecībā uz piemērošanas portfeli, piemēram, izmantojot mērogošanas koeficientu. Ja realizētās vērtības ir augstākas par vērtībām, kas aplēstas kalibrēšanas segmenta līmenī, iestādēm ir jālabo šīs aplēses uz augšu vai jāpārkorrigē tās, lai iekļautu radušos zaudējumus.

162. Ja iestādes konstatē īpaši augstas realizēto *LG*D vērtības, kas tālu pārsniedz 100 %, jo īpaši attiecībā uz riska darījumiem ar nelielām saistību neizpildes brīdī atlikušajām summām, tām ir jāidentificē attiecīgie risku raksturojošie rādītāji, lai diferencētu šos novērojumus un pareizi ņemtu vērā minētos konkrētos raksturlielumus, veicot iedalīšanu kategorijās vai portfeļos. Ja iestādes *LG*D aplēšanai izmanto nepārtrauktu reitingu skalu, tās var izveidot šādiem riska darījumiem atsevišķu kalibrēšanas segmentu.

163. Lai izpildītu Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta a) apakšpunkta prasību *LG*D kvantitatīvai noteikšanai izmantot visas novērotās saistību neizpildes, iestādes nedrīkst izslēgt nevienu saistību neizpildi, kas konstatēta vēsturiskajā novērošanas periodā, ja tā ietilpst *LG*D modeļa piemērošanas jomā.

164. Analizējot datu reprezentativitāti saskaņā ar 4.2.4. daļu, iestādēm ir jāņem vērā ne tikai portfeļa pašreizējie raksturlielumi, bet arī, ja attiecināms, izmaiņas šā portfeļa struktūrā, kas ir gaidāmas tuvākajā nākotnē to konkrēto darbību vai lēmumu dēļ, kuri jau ir pieņemti. Korekcijām, kas veiktas, pamatojoties uz tuvākajā nākotnē gaidāmajām izmaiņām, nav jāsamazina *LG*D parametra aplēses.

7 Riska parametru aplēses riska darījumiem, kam iestājusies saistību neizpilde

7.1 Vispārīgas prasības EL_{BE} un LGD saistību neizpildes gadījumā aplēsēm

7.1.1 EL_{BE} un LGD saistību neizpildes gadījumā aplēšanas metodikas

165. Iestādēm, kas ir ieguvušas atļauju izmantot pašu veiktas LGD aplēses saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 143. panta 2. punktu, ir jāpiesaista EL_{BE} aplēse un LGD saistību neizpildes gadījumā aplēse katram riska darījumam, kam ir iestājusies saistību neizpilde, tās reitingu sistēmas piemērošanas diapazonā, uz kuru attiecas šāda atļauja.
166. Iestādēm ir jāaplēš EL_{BE} un LGD saistību neizpildes gadījumā attiecībā uz visām darījumu kategorijām atsevišķā darījumu reitingu skalā vai attiecībā uz visiem portfeļiem, kas tiek izmantoti reitingu sistēmas ietvaros.
167. Lai varētu aplēst EL_{BE} un LGD saistību neizpildes gadījumā un ja vien šajā nodaļā nav paredzēts citādi, iestādēm ir jāizmanto tās pašas aplēšanas metodes, ko izmanto, aplēšot LGD attiecībā uz riska darījumiem, kam nav iestājusies saistību neizpilde, kā norādīts 6. nodaļā.
168. Iestādēm, aplēšot EL_{BE} un LGD saistību neizpildes gadījumā, laikus ir jāņem vērā visa būtiskā informācija, kas pieejama pēc saistību neizpildes, jo īpaši gadījumos, kad notikumi atgūšanas procesā neatbilst atgūšanas vēlmēm, kas ir pamatā visjaunākajām aplēsēm.
169. Iestādēm ir jānovērtē un pienācīgi jāpamato situācijas, kurās aplēses par LGD saistību neizpildes gadījumā īsi pēc saistību neizpildes datuma sistemātiski novirzās no LGD aplēsēm īsi pirms saistību neizpildes datuma tādā darījuma kategorijā vai portfelī, kurā šīs novirzes neizriet no tādu risku raksturojošo rādītāju izmantošanas, kuri ir piemērojami tikai, sākot no saistību neizpildes datuma.
170. Iestādēm ir jāveic reversā testēšana un salīdzinošā novērtēšana savām aplēsēm par EL_{BE} un LGD saistību neizpildes gadījumā saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 185. panta attiecīgi b) un c) punktu.

7.1.2 Atsauces datumi

171. Lai varētu aplēst EL_{BE} un LGD saistību neizpildes gadījumā, iestādēm ir jānosaka atsauces datumi, kas izmantojami riska darījumu, kam iestājusies saistību neizpilde, grupēšanai saskaņā ar konstatētajiem atgūšanas modeļiem. Šie atsauces datumi saistību neizpildes datuma vietā

ir jāizmanto, aplēšot EL_{BE} un LGD saistību neizpildes gadījumā. Lai varētu noteikt atsaucē datumus, iestādēm ir jāizmanto tikai informācija par slēgtajiem atgūšanas procesiem, ņemot vērā tikai tās izmaksas un atgūtās summas, kas konstatētas līdz aplēšanas datumam.

172. Jebkurš atsaucē datums, kas minēts 171. punktā, var būt kāda no šādām izvēlēm:

- (a) konkrēts dienu skaits pēc saistību neizpildes datuma; šī izvēle būs īpaši piemērota, ja aplēse attiecas uz riska darījumu portfeli, kuram ir laika gaitā stabils atgūšanas modelis;
- (b) būtisks datums, kas saistīts ar kādu īpašu notikumu, kas konstatēts atgūšanas profilā un ievērojami izmaina to; šī izvēle būtu īpaši piemērota, ja aplēse attiecas uz riska darījumu portfeli, kurā notiek būtiskas atgūšanas modeļa izmaiņas saistībā ar noteiktiem īpašiem notikumiem, piemēram, nodrošinājuma realizācijas datumā;
- (c) jebkura to gadījumu kombinācija, kas minēti a) un b) apakšpunktā, kura labāk atbilst atgūšanas modeļiem; šī izvēle būtu īpaši piemērota, ja aplēse attiecas uz riska darījumu portfeli, kuram ir laika gaitā stabils atgūšanas modelis, bet kuram izmaiņas minētajos atgūšanas modeļos tiek konstatētas saistībā ar noteiktiem īpašiem notikumiem, piemēram, piedziņas laikā, un ja atsaucē datumi, kas saistīti ar šiem notikumiem, ir definēti kā konkrēts dienu skaits pēc atgūšanas notikuma, nevis pēc saistību neizpildes datuma;
- (d) ja attiecināms, atsaucē datums var būt jebkurš lielums no nulles līdz tam dienu skaitam, kas iezīmē atgūšanas procesa maksimālā perioda beigu datumu, kuru iestāde noteikusi attiecīgā veida riska darījumiem.

173. Lai varētu aplēst EL_{BE} un LGD saistību neizpildes gadījumā, vieni un tie paši *RDS* iekļautie riska darījumi, kam iestājusies saistību neizpilde, ir jāizmanto visos attiecīgajos atsaucē datumos, kas paredzēti modeļi.

174. Iestādēm ir regulāri jāuzrauga iespējamās izmaiņas atgūšanas modeļos un attiecīgajās atgūšanas politikās, kas var ietekmēt EL_{BE} un LGD saistību neizpildes gadījumā aplēses katrā atsaucē datumā.

7.1.3 Datu prasības aplēsēm par EL_{BE} un LGD saistību neizpildes gadījumā

175. Lai varētu aplēst EL_{BE} un LGD saistību neizpildes gadījumā, iestādēm ir jāizmanto tie paši *RDS*, kas minēti 6.1.2. daļā, papildinot tos ar jebkuru būtisku informāciju, kas konstatēta atgūšanas procesa laikā un katrā atsaucē datumā, kas noteikts saskaņā ar 171.–174. punktu, un jo īpaši vismaz šādu papildu informāciju:

- (a) visi būtiskie apstākļi, ko var izmantot, lai sagrupētu riska darījumus, kam iestājusies saistību neizpilde, un visi būtiskie zaudējumus raksturojošie rādītāji, tostarp tie, kas var kļūt būtiski pēc saistību neizpildes datuma un katrā atsaucē datumā;
- (b) summa, kas atlikusi nenomaksāta katrā atsaucē datumā;

- (c) jebkura nodrošinājuma, kas saistīts ar kredītsaistībām, kam iestājusies saistību neizpilde, vērtības un to novērtēšanas datumi pēc saistību neizpildes datuma.

7.2 Modeļa izstrāde, aplēšot EL_{BE} un LGD saistību neizpildes gadījumā

176. Lai varētu ņemt vērā informāciju par laiku, kad iestājās saistību neizpilde, un līdz šim realizētajām atgūtajām summām saskaņā ar RTS par IRB novērtējuma metodiku 54. panta 2. punkta b) apakšpunktu, iestādes var ņemt vērā šo informāciju vai nu tieši kā risku raksturojošos rādītājus, vai netieši, piemēram, nosakot atsauces datumus aplēsēm, kā norādīts 171.–174. punktā.

177. Lai varētu aplēst EL_{BE} un LGD saistību neizpildes gadījumā, iestādēm ir jāanalizē iespējamie risku raksturojošie rādītāji, kas minēti 121. punktā, ne tikai līdz saistību neizpildes brīdim, bet arī pēc saistību neizpildes datuma un līdz atgūšanas procesa izbeigšanas datumam. Iestādēm ir jāanalizē arī citi potenciālie risku raksturojošie rādītāji, kas var kļūt būtiski pēc saistību neizpildes datuma, tostarp jo īpaši atgūšanas procesa paredzamais ilgums un atgūšanas procesa statuss. Iestādēm ir jāizmanto risku raksturojošo rādītāju vērtības, kā arī nodrošinājumu vērtības, kas atbilst atsauces datumiem, kuri noteikti saskaņā ar 171.–174. punktu.

7.3 EL_{BE} un LGD saistību neizpildes gadījumā kalibrēšana

7.3.1 Realizēto LGD un ilgtermiņa vidējo LGD aprēķināšana riska darījumiem, kam iestājusies saistību neizpilde

178. Lai varētu aplēst EL_{BE} un LGD saistību neizpildes gadījumā, iestādēm ir jāaprēķina realizētie LGD riska darījumiem, kam iestājusies saistību neizpilde, saskaņā ar 6.3.1. daļu, ar to vienīgo atšķirību, ka tas ir jāizdara attiecībā uz katru atsauces datumu, kas noteikts saskaņā ar 171.–174. punktu, nevis attiecībā uz saistību neizpildes datumu. Aprēķinot realizētos LGD konkrētā atsauces datumā, iestādēm ir jāiekļauj visi līgumiskie maksājumi un procenti, kas kapitalizēti pirms atsauces datuma, un tām ir jādiskontē visas turpmākās naudas plūsmas un līdz atsauces datumam izņemtās summas.

179. Ja iestādes pēc saistību neizpildes brīža riska darījumu daļēji noraksta, ekonomisko zaudējumu un realizēto LGD aprēķinu pamatā ir jāliek pilna atlikusī kredītsaistību summa, neņemot vērā šo daļējo norakstīšanu. Tomēr, ja iestādes regulāri noraksta riska darījumu daļas, pamatojoties uz politiku, kas ir konsekventa laikā un attiecībā uz norakstāmo proporciju, tās var iekļaut šo informāciju, kad kalibrē galīgo EL_{BE} un LGD saistību neizpildes gadījumā. Ja iestādes veic norakstīšanu mazāk regulāri, tās var iekļaut informāciju par konkrēta riska darījuma daļēju norakstīšanu, piemērojot šos parametrus minētajam riska darījumam un atkāpjoties no rezultāta, ko devis reitinga piešķiršanas process saskaņā ar 8.2. punktu, lai nodrošinātu konsekveni starp LGD aplēsēm un LGD aplēšu piemērošanu.

180. Lai varētu aplēst EL_{BE} un *LGD* saistību neizpildes gadījumā, iestādēm ir jāaprēķina realizēto *LGD* ilgtermiņa vidējie *LGD* attiecībā uz riska darījumiem, kam iestājusies saistību neizpilde, kā norādīts 178. punktā, ievērojot prasības, kas noteiktas 6.3.2. daļā, ar to vienīgo izņēmumu, ka attiecībā uz katru atsaucē datumu nepabeigti atgūšanas procesi jāizmanto tikai gadījumā, ja to attiecīgais atsaucē datums, piemērojot EL_{BE} un *LGD* saistību neizpildes gadījumā parametrus, iestājas pēc atsaucē datuma, kas izmantots aplēšanai.

181. Saskaņā ar 6.3.2.3. daļu iestādēm nav jāaplēš nekādas turpmākas atgūtās summas riska darījumiem, kuri saglabā saistību neizpildes statusu uz laikposmu, kas ilgāks par atgūšanas procesa maksimālo ilgumu, ko noteikusi iestāde. Tomēr būtisku informāciju par konkrētiem riska darījumiem, jo īpaši informāciju par esošo nodrošinājumu, var iekļaut šo parametru piemērošanā, atkāpjoties no rezultāta, ko devis reitinga piešķiršanas process saskaņā ar 8.2. daļu.

7.3.2 Īpašās prasības EL_{BE} aplēsēm

7.3.2.1 *MoC* ņemšana vērā EL_{BE} aplēsēs

182. Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta h) apakšpunkta nolūkā EL_{BE} nav jāiekļauj nekāda *MoC* 4.4.3. punkta nozīmē.

7.3.2.2 Pašreizējie ekonomikas apstākļi

183. Lai pašreizējos ekonomikas apstākļus varētu ņemt vērā EL_{BE} aplēsēs, kā paredzēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta h) apakšpunktā, iestādēm ir jāņem vērā ekonomiskie apstākļi, tostarp makroekonomikas situācija un ar kredītrisku saistītie faktori, kas ir būtiski attiecībā uz analizējamo riska darījumu veidu.

184. EL_{BE} ir jāaplēš, pamatojoties uz ilgtermiņa vidējiem *LGD*, kas minēti 180. punktā, un nedrīkst veikt nekādas citas korekcijas, lai ņemtu vērā pašreizējos ekonomikas apstākļus, ja tiek izpildīts jebkurš šāds nosacījums:

- (a) modelis tiešā veidā ietver vismaz vienu makroekonomikas apstākli kā risku raksturojošu rādītāju;
- (b) vismaz viens būtisks risku raksturojošs rādītājs ir jutīgs pret ekonomikas apstākļiem;
- (c) realizētie *LGD* attiecībā uz 178. punktā minētajiem riska darījumiem, kam iestājusies saistību neizpilde, nav jutīgi pret ekonomikas apstākļiem, kas ir būtiski attiecībā uz analizējamo riska darījumu veidu.

185. Ja nav izpildīts neviens no 184. punktā minētajiem nosacījumiem, iestādēm ir jākorrigē ilgtermiņa vidējie *LGD* riska darījumiem, kam iestājusies saistību neizpilde, lai nodrošinātu atbilstību pašreizējiem ekonomikas apstākļiem. Šādā gadījumā iestādēm ir jādokumentē atsevišķi ilgtermiņa vidējie *LGD* 180. punktā minētajiem riska darījumiem, kam iestājusies saistību neizpilde, un korekcija, lai nodrošinātu atbilstību pašreizējiem ekonomikas apstākļiem.

7.3.2.3 EL_{BE} saistība ar specifiskajām kredītriska korekcijām

186. Ja modelis, ko izmanto kredītriska korekcijām, atbilst vai tam var veikt korekciju, lai tas atbilstu prasībām attiecībā uz pašu veiktām *LG*D aplēsēm, kuras minētas Regulas (ES) Nr. 575/2013 trešās daļas II sadaļas 3. nodaļas 6. iedaļā, iestādes var izmantot specifiskās kredītriska korekcijas kā EL_{BE} aplēses.
187. Ja atsevišķi novērtē specifiskās kredītriska korekcijas attiecībā uz katru riska darījumu vai katru parādnieku, iestādes var atkāpties no EL_{BE} aplēsēm, kuru pamatā ir specifiskās kredītriska korekcijas, ja tās spēj pierādīt, ka tādējādi uzlabo EL_{BE} aplēšu precizitāti un šīs specifiskās kredītriska korekcijas atbilst vai ir pielāgotas prasībām, kas noteiktas 6.3.1. daļā attiecībā uz ekonomisko zaudējumu aprēķināšanu.
188. Lai varētu pamatot situācijas, kad specifiskās kredītriska korekcijas pārsniedz EL_{BE} aplēses saskaņā ar RTS par *IRB* novērtējuma metodiku 54. panta 2. punkta f) apakšpunktu, iestādēm ir jānodrošina EL_{BE} aplēšu atbilstība ekonomisko zaudējumu sastāvdaļām, kas minētas 6.3.1. daļā, kā arī saistību neizpildes definīcijai, kas iekļauta Regulas (ES) Nr. 575/2013 178. pantā, un saistībā ar to jāanalizē jebkuras atšķirības no definīcijām un metodēm, kas izmantotas, nosakot specifiskās kredītriska korekcijas. Jo īpaši iestādēm ir jāņem vērā iespējamās atšķirības attiecībā uz diskontēšanas likmi, tāda nodrošinājuma esamība, kas nav atbilstošs saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta f) apakšpunktu, atšķirīgā izmaksu apstrāde un atšķirīgu saistību neizpildes definīciju piemērošana.

7.3.3 Īpašās prasības *LG*D saistību neizpildes gadījumā aplēsēm

189. Lai varētu ņemt vērā iespējamās negatīvās izmaiņas ekonomikas situācijā atgūšanas procesu paredzamajā periodā, kā norādīts RTS par *IRB* novērtējuma metodiku 54. panta 2. punkta a) apakšpunktā, *LG*D saistību neizpildes gadījumā ir jāatbilst vismaz lejupslīdes apstākļiem, ja *LG*D saistību neizpildes gadījumā aplēses, kas atbilst ekonomikas lejupslīdes apstākļiem, ir piesardzīgākas par ilgtermiņa vidējo *LG*D attiecībā uz riska darījumiem, kam iestājusies saistību neizpilde, kā minēts 180. punktā.
190. Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta h) apakšpunkta nolūkā *LG*D saistību neizpildes gadījumā ir jāpalielina virs līmeņa, kas minēts 189. punktā, ja tas ir nepieciešams, lai varētu nodrošināt, ka starpība starp *LG*D saistību neizpildes gadījumā un EL_{BE} kompensē jebkuru zaudējumu rādītāja palielinājumu, ko izraisa iespējamie neparedzētie papildu zaudējumi atgūšanas perioda laikā.
191. Lai varētu nodrošināt, ka *LG*D saistību neizpildes gadījumā ir lielāki par EL_{BE} vai izņēmuma gadījumos ir vienādi ar EL_{BE} attiecībā uz atsevišķiem riska darījumiem, saskaņā ar RTS par *IRB* novērtējuma metodiku 54. panta 2. punkta d) apakšpunktu iestādēm ir jāanalizē un jālabo *LG*D saistību neizpildes gadījumā situācijās, kad EL_{BE} ir iegūta, izmantojot specifiskās kredītriska korekcijas saskaņā ar 186. punktu, un pārsniedz *LG*D saistību neizpildes gadījumā, kas iegūti tiešās aplēsēs saskaņā ar RTS par *IRB* novērtējuma metodiku 54. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

192. Tā kā iemesli atkāpēm no EL_{BE} aplēses rezultātiem ir būtiski arī *LGD* saistību neizpildes gadījumā, konsekventas saistību pārņemšanas ir jāpiemēro arī *LGD* saistību neizpildes gadījumā iedalījumam tādā veidā, lai EL_{BE} papildinājums kompensētu jebkuru zaudējumu rādītāja palielinājumu, ko izraisa iespējamie neparedzētie papildu zaudējumi atgūšanas periodā saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta h) apakšpunktu.

193. Neatkarīgi no tā, kuru no abām pieejām, kas minētas RTS par *IRB* novērtējuma metodiku 54. panta 1. punkta a) apakšpunkta a) un b) punktā, izmanto, lai aplēstu *LGD* saistību neizpildes gadījumā, iestādēm ir atsevišķi jādokumentē viss turpmāk minētais:

(a) *LGD* saistību neizpildes gadījumā sadalījums sastāvdaļās — EL_{BE} un tās papildinājumā;

(b) papildinājuma sadalījums visās šādās sastāvdaļās:

(i) lejupslīdes apstākļu sastāvdaļa, kas kalibrēta lejupslīdes korekcijai attiecībā uz ilgtermiņa vidējiem *LGD*, kā norādīts 189. punktā;

(ii) *MoC* sastāvdaļa, kas minēta 4.4. daļā;

(iii) jebkura sastāvdaļa, kas attiecas uz iespējamām neparedzētiem papildu zaudējumiem atgūšanas periodā, kas minēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 181. panta 1. punkta h) apakšpunktā; šī sastāvdaļa ir jāiekļauj tikai izņēmuma gadījumos, kad iespējamie papildu zaudējumi nav pietiekami ņemti vērā sastāvdaļās, kas norādītas i) un ii) punktā.

8 Riska parametru piemērošana

194. Piemērojot *PD* vai *LGD* modeli un gadījumos, kad iestādes saņem jaunu informāciju par būtisku risku raksturojošu rādītāju vai reitinga kritēriju, tām šī informācija ir jāņem vērā, lai varētu laikus piešķirt reitingu, jo īpaši nodrošinot abu šādu nosacījumu izpildi:

- (a) attiecīgās IT sistēmas tiek atjauninātas iespējami drīz un atbilstošais reitings un *PD* vai *LGD* iedalījums tiek pārskatīts iespējami drīz;
- (b) ja jaunā informācija attiecas uz parādnieka saistību neizpildi, parādnieka *PD* tiek iestatīts uz 1 visās attiecīgajās IT sistēmās laikus un ievērojot pamatnostādņu par saistību neizpildes definīcijas piemērošanu 108. punktu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 178. pantu.

8.1 Piesardzība, piemērojot riska parametrus

195. Regulas (ES) Nr. 575/2013 171. panta 2. punkta nolūkā iestādēm ir jābūt īpaši piesardzīgām attiecībā uz reitingu piešķiršanas rezultātiem, ja tiek konstatētas kādas nepilnības saistībā ar modeļa ieviešanu IT sistēmā vai procesu, kurā riska parametrus piesaista parādniekam vai darījumiem pašreizējā portfelī (risku parametru piemērošanu), jo īpaši gadījumos, kad šīs nepilnības ir saistītas ar reitinga piešķiršanas procesā izmantotajiem datiem. Tas ir jānodrošina, izveidojot sistēmu, kas sastāv no šādiem posmiem:

- (a) nepilnību identificēšana modeļa ieviešanā IT sistēmā vai risku parametru piemērošanā;
- (b) veicamo piesardzības pasākumu noteikšana un atbilstošā piesardzības līmeņa kvantitatīva novērtēšana;
- (c) nepilnību uzraudzība un izlabošana;
- (d) dokumentēšana.

196. Iestādēm 195. punkta (a) apakšpunkta nolūkā ir jāizstrādā stabils process, kurā identificē visas ieviešanas un piemērošanas nepilnības iedalīšanas procesā, līdz ar to katra nepilnība izraisa papildu piesardzību apstrādē attiecībā uz ietekmēto iedalījumu kategorijās vai portfeļos. Par īpašas piesardzības iemesliem iestādēm ir jāatzīst vismaz šādi ierosinoši apstākļi:

- (a) trūkstoši dati piemērošanas portfelī;
- (b) trūkstoši atjauninājumi finanšu pārskatos vai kredītbiroja datos, kā norādīts 59 apakšpunktā;
- (c) novecojuši reitingi piemērošanas portfelī, kur ar novecojušu reitingu saprot reitingu, kā norādīts RTS par *IRB* novērtējuma metodiku 25. panta 2. punkta b) apakšpunktā;

(d) trūkstoši reitingi, un līdz ar to riska darījums tiek atzīts par tādu, kas ietilpst *IRB* modeļa piemērošanas jomā, taču bez šā modeļa piešķirta reitinga.

197. Iestādēm 195. punkta (b) apakšpunkta nolūkā ir jānodrošina, ka jebkura 196. punktā minētā ierosinošā apstākļa iestāšanās izraisa īpaši piesardzīgu attieksmi pret riska parametru, lai varētu aprēķināt riska darījuma summas ar riska svērumu. Ja iestājas vairāk nekā viens ierosinošs apstāklis, aplēsēm ir jābūt vēl piesardzīgākām. Īpašajai piesardzībai saistībā ar katru ierosinošo apstākli ir jābūt samērīgai ar nenoteiktību aplēstajā riska parametrā, ko ievieš ierosinošais apstāklis.

198. Iestādēm ir jāizvērtē apzināto nepilnību un no tām izrietošās piesardzības vispārējā ietekme tā portfeļa līmenī, uz ko attiecas attiecīgais modelis, uz to, cik pareizs ir iedalījums kategorijās vai portfeļos, un jānodrošina, lai pašu kapitāla prasības neizkropļotu nepieciešamība pēc pārmērīgām korekcijām.

199. Iestādēm 195. punkta (c) apakšpunkta nolūkā ir regulāri jāuzrauga ieviešanas un piemērošanas nepilnības un papildu piesardzības līmeņi, ko piemēro attiecībā uz tām. Kad vien iespējams, iestādēm ir jāveic pasākumi apzināto nepilnību novēršanai. Saskaņā ar iestādes veikto novērtējumu tai saprātīgā termiņā ir jāizstrādā plāns nepilnību izlabošanai, ņemot vērā to, cik liela ir ietekme uz pašu kapitāla prasībām.

200. Iestādēm 195. punkta (d) apakšpunkta nolūkā ir jāizstrādā atbilstošas rokasgrāmatas un kārtība, kādā piemēro īpašo piesardzību, un ir jādokumentē process, ko izmanto, lai novērstu ieviešanas un piemērošanas nepilnības. Šādā dokumentācijā ir jāietver vismaz izvērtētie ierosinošie apstākļi un ietekme, ko minēto apstākļu aktivizēšana ir radījusi uz galīgo iedalījumu kategorijās vai portfeļos, riska parametra līmeni un pašu kapitāla prasībām.

8.2 Subjektīvs vērtējums, piemērojot riska parametrus

201. Iestādes var izmantot subjektīvu vērtējumu, piemērojot modeli, šādos gadījumos:

- (a) piemērojot kvalitatīvus mainīgos lielumus, kas izmantoti modelī;
- (b) atkāpjoties no reitinga piešķiršanas procesā ievadītajiem datiem;
- (c) atkāpjoties no reitinga piešķiršanas procesa rezultātiem.

202. Iestādēm ir jāizstrādā skaidri kritēriji kvalitatīvā modeļa ievades datu izmantošanai, un tām ir jānodrošina, ka šos ievadītos datus konsekventi piemēro visi iesaistītie darbinieki, kā arī jānodrošina to parādnieku vai darījumu konsekvents iedalījums, kuri rada līdzīgu risku tai pašai kategorijai vai portfelim, kā paredzēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 171. panta 1. punkta a) apakšpunktā.

203. Regulas (ES) Nr. 575/2013 172. panta 3. punkta nolūkā iestādēm ir jāizstrādā politikas un kritēriji atkāpju izmantošanai reitinga piešķiršanas procesā. Šīm politikām ir jāatsaucas uz iespējamām atkāpēm no minētā procesa ievades datiem un rezultātiem, un tās jāizstrādā,

ievērojot piesardzību, tādā veidā, lai piesardzīgo atkāpju mērogs netiktu ierobežots. Savukārt, ja tiek veiktas atkāpes no reitinga piešķiršanas procesā ievadītajiem datiem vai tā rezultātiem, no modeļa izrietošo aplēšu iespējamo samazinājumu mērogs ir jāierobežo. Piemērojot atkāpes, iestādēm ir jāņem vērā visa būtiskā un jaunākā informācija.

204. Iestādēm ir jādokumentē katras atkāpes mērogs un loģiskais pamatojums. Ja iespējams, iestādēm ir iepriekš jāizstrādā saraksts ar iespējamajiem atkāpju pamatojumiem, lai būtu no kā izvēlēties. Iestādēm arī ir jā saglabā informācija par atkāpes datumu un personu, kura to veikusi un apstiprinājusi.

205. Iestādēm ir regulāri jāuzrauga atkāpju no ievadītajiem datiem un rezultātiem līmenis un pamatojumi reitinga piešķiršanas procesā. Savās politikās tām ir jānorāda maksimālais pieļaujama atkāpju rādītājs katram modelim. Ja šis maksimālais līmenis tiek pārkāpts, iestādei ir jāveic atbilstoši pasākumi. Atkāpju rādītāji ir jāizstrādā un jāuzrauga kalibrēšanas segmenta līmenī. Ja atkāpju skaits ir ļoti liels, iestādēm ir jāizstrādā atbilstoši pasākumi modeļa uzlabošanai.

206. Iestādēm ir regulāri jāanalizē to riska darījumu darbība, attiecībā uz kuriem ir veiktas atkāpes no reitinga piešķiršanas procesā ievadītajiem datiem vai rezultātiem saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 172. panta 3. punktu.

207. Iestādēm ir regulāri jānovērtē modeļa darbība pirms un pēc atkāpēm no reitinga piešķiršanas procesa rezultātiem. Ja novērtējumā secina, ka atkāpju izmantošana būtiski samazina modeļa spēju precīzi kvantitatīvi izteikt riska parametrus ("modeļa prognozēšanas spēja"), iestādēm ir jāveic atbilstoši pasākumi atkāpju pareizas piemērošanas nodrošināšanai.

8.3 Iekšējo reitingu un saistību neizpildes un zaudējumu aplēšu izmantošana

208. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 144. panta 1. punkta b) apakšpunktu un RTS par *IRB* novērtējuma metodiku 18.–21. pantu iestādēm ir jāizmanto tās pašas riska parametru aplēses gan pašu kapitāla prasību aprēķināšanai, gan iekšējiem nolūkiem, tostarp riska pārvaldībai un lēmumu pieņemšanas procesiem, ja vien netiek izpildīti visi šādi nosacījumi:

- (a) atkāpe ir pamatota un piemērota konkrētajai izmantošanas jomai;
- (b) atkāpe nerada izmaiņas pakāpju izkārtojumā, iedalot parādniekus vai darījumus kategorijās un portfeļos kalibrēšanas segmenta ietvaros, izņemot izmaiņas katrā kategorijā vai portfelī;
- (c) atkāpe ir nepieciešama tādēļ, ka parametri tiek izmantoti iekšējiem nolūkiem, neņemot vērā *MoC*, bez reglamentētām apakšējām robežām un bez lejupslīdes korekcijām *LGD* aplēšu gadījumā, vai arī tādēļ, ka tiek izmantota cita kalibrēšanas metode, kas var izraisīt atšķirīgu kalibrēšanas segmentu noteikšanu.

209. Var atzīt par lietderīgu 208. punkta nolūkā sagrupēt iekšējiem nolūkiem nepārtrauktās riska parametru aplēses viendabīgās pakāpēs.
210. Ja iestādes iekšējiem nolūkiem izmanto riska parametru aplēses, kas atšķiras no tām, ko izmanto, aprēķinot pašu kapitāla prasības, tām ir regulāri jāiekļauj šīs aplēses iekšējos ziņojumos augstākajai vadībai, sniedzot informāciju par abām parametru kopām. Jebkurā gadījumā iekšējos ziņojumos ir jāiekļauj visa tā informācija, kas minēta Regulas (ES) Nr. 575/2013 189. panta 3. punktā, pamatojoties uz riska parametru aplēsēm, ko izmanto pašu kapitāla prasību aprēķināšanai.

8.4 *IRB* iztrūkuma vai pārpalikuma aprēķināšana

211. Šajā nodaļā starpība starp, no vienas puses, vispārīgajām un specifiskajām kredītriska korekcijām, papildu vērtības korekcijām un citiem pašu kapitāla samazinājumiem, kas saistīti ar šiem riska darījumiem, un, no otras puses, paredzamo zaudējumu apmēru saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 159. pantu ir jāuzskata par *IRB* iztrūkumu, ja šī starpība ir negatīva, vai par *IRB* pārpalikumu, ja tā ir pozitīva.
212. Ja, aprēķinot vispārējo portfeli, kam nav iestājusies saistību neizpilde, kā minēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 159. pantā, iegūst *IRB* pārpalikumu, iestādes var izmantot šo *IRB* pārpalikumu, lai segtu jebkuru *IRB* iztrūkumu, kas iegūts, veicot aprēķinus saskaņā ar minēto pantu attiecībā uz vispārējo portfeli, kam ir iestājusies saistību neizpilde.
213. Lai varētu pieskaitīt jebkuru *IRB* pārpalikumu otrajam līmenim saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 62. panta d) apakšpunktu, ja aprēķinā, kas minēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 159. pantā, iegūst *IRB* pārpalikumu attiecībā uz abiem portfeliem, kam ir un kam nav iestājusies saistību neizpilde, šo abu *IRB* pārpalikumu summa ir jāņem vērā un jāpieskaita otrajam līmenim atbilstoši ierobežojumam, kas minēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 62. panta d) apakšpunktā.
214. Regulas (ES) Nr. 575/2013 159. panta nolūkā iestādēm nav jāiekļauj daļēji norakstītās summas vispārīgo un specifisko kredītriska korekciju aprēķinos. Tomēr saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 166. panta 1. punktu, aprēķinot paredzamo zaudējumu apmēru, lai piemērotu Regulas (ES) Nr. 575/2013 158. un 159. pantu, šā aprēķina pamatā ir jāliek riska darījuma vērtība, kam pieskaita vērtības korekcijas, bet no kā atskaita norakstītās summas.

9 Aplēšu pārskatīšana

215. Iestādēm ir jāizstrādā iekšējās politikas reitingu sistēmā izmantoto modeļu un riska parametru aplēšu izmaiņām. Ar minētajām politikām ir jānodrošina, lai izmaiņas modeļos tiktu veiktas vismaz šādu procesu rezultātā:

- (a) regulāra aplēšu pārskatīšana;
- (b) neatkarīgs novērtējums;
- (c) izmaiņas juridiskajā vidē;
- (d) iekšējās revīzijas veikta pārskatīšana;
- (e) kompetentās iestādes veikta pārskatīšana.

216. Ja 215. punktā minēto procedūru rezultātā tiek apzinātas būtiskas nepilnības, iestādēm ir jāveic atbilstoši pasākumi atkarībā no šo nepilnību smaguma un jāpiemēro *MoC* saskaņā ar 4.4.3. daļu.

217. Lai varētu regulāri pārskatīt aplēses, iestādēm ir jāizstrādā sistēma, kurā jāiekļauj vismaz šādi elementi:

- (a) veicamās analīzes minimālais apjoms un biežums, tostarp iepriekš noteiktie rīki, ko iestāde izvēlējusies, lai varētu testēt datu reprezentativitāti, modeļa darbību, tā prognozēšanas spēju un stabilitāti;
- (b) iepriekš noteiktie standarti, tostarp iepriekš noteiktās robežvērtības un būtiskuma līmeņi attiecīgajiem rīkiem;
- (c) iepriekš noteiktie pasākumi, kas veicami gadījumos, kad pārskatīšana dod negatīvus rezultātus, atkarībā no nepilnību smaguma.

Regulāri pārskatot aplēses, iestādes var izmantot neatkarīga novērtējuma rezultātus, ja tie ir atjaunināti.

218. Aplēšu pārskatīšana, kas ir veicama vismaz vienreiz gadā saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 179. panta 1. punkta c) apakšpunktu, ir jāveic, ņemot vērā rīkus, standartus un robežvērtības, ko iestāde noteikusi saskaņā ar 217. punktu. Šādas pārskatīšanas jomā ir jāiekļauj vismaz šādi elementi:

- (a) analīze par datu reprezentativitāti, tostarp par visu turpmāk minēto:

- (i) analīze par iespējamām atšķirībām starp *RDS*, ko izmanto, lai kvantitatīvi izteiktu riska parametru un piemērošanas portfeli, tostarp analīze par jebkurām izmaiņām portfeli vai jebkurām strukturālām izmaiņām, veicot analīzi par reprezentativitāti tā, kā paredzēts 4.2.4. daļā;
 - (ii) analīze par iespējamām atšķirībām starp *RDS*, ko izmanto modeļa un piemērošanas portfeļa izstrādei; šim nolūkam iestādēm:
 - jāveic analīze, kas paredzēta 24., 25. un 26. punktā;
 - jāizvērtē, vai modeļa izstrādē izmantotie dati ir pietiekami reprezentatīvi saskaņā ar 21. punkta a) un b) apakšpunktu, ja modeļa darbība 218. punkta b) apakšpunkta nozīmē ir pareiza;
 - jāveic analīze, kas paredzēta 22. un 23. punktā, ja modeļa darbība 218. punkta b) apakšpunkta nozīmē pasliktinās;
- (b) analīze par modeļa darbību un tā noturību laika gaitā, kam nepieciešami abi šādi raksturlielumi:
- (i) analīzē ir jāidentificē jebkura iespējama modeļa darbības pasliktināšanās, tostarp attiecībā uz modeļa diskriminācijas spēju, salīdzinot tā darbību izstrādes laikā ar tā darbību katrā turpmākajā novērošanas periodā, izmantojot paplašinātu datu kopu, kā arī ar iepriekš noteiktām robežvērtībām; šī analīze ir jāveic attiecīgām datu kopām, piemēram, ar un bez kavējumu statusa *PD* aplēšu gadījumā vai izmantojot dažādus atgūšanas scenārijus *LGD* aplēšu gadījumā;
 - (ii) analīze ir jāveic attiecībā uz visu piemērošanas portfeli bez jebkādam datu korekcijām vai datu izslēgšanas modeļa izstrādes gaitā; salīdzinājuma nolūkos darbība izstrādes laikā ir jāizvērtē arī attiecībā uz visu piemērošanas portfeli, pirms jebkurām datu korekcijām vai to izslēgšanas;
- (c) analīze par modeļa prognozēšanas spēju, tostarp vismaz:
- (i) analīze par to, vai jaunāko datu iekļaušana datu kopā, ko izmanto riska parametru aplēšanai, izraisa būtiski atšķirīgas riska aplēses un jo īpaši:
 - attiecībā uz *PD*, vai jaunāko datu iekļaušana izraisa ievērojamas izmaiņas ilgtermiņa vidējā saistību neizpildes rādītājā; šajā analīzē ir jāņem vērā saistību neizpildes rādītāju iespējamā mainīguma diapazona perioda un vajadzības gadījumā — labo un slikto gadu mijas — attiecīga pārdefinēšana;
 - attiecībā uz *LGD*, vai jaunāko datu iekļaušana izraisa ievērojamas izmaiņas ilgtermiņa vidējos *LGD* vai lejupslīdes *LGD*;

- (ii) reversās testēšanas analīze, kurā ir jāiekļauj aplēšu, ko izmanto pašu kapitāla prasību aprēķināšanai, salīdzinājums ar konstatētajiem rezultātiem katrai kategorijai vai portfelim; šim nolūkam iestādes var ņemt vērā tās reversās testēšanas rezultātus, kas veikta kā daļa no iekšējās validācijas saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 185. panta b) punktu, vai arī tās var veikt papildu testus, piemēram, par dažādiem datu kopas laika grafikiem.

219. Iestādēm ir jāizstrādā nosacījumi, saskaņā ar kuriem 218. punktā minētās analīzes ir jāveic biežāk nekā vienreiz gadā, piemēram, ja rodas būtiskas izmaiņas iestādes riska profilā, kredītpolitikā vai būtiskās IT sistēmās. Iestādēm ir jāpārskata *PD* vai *LGD* modelis, kolīdz tās konstatē ievērojamas izmaiņas ekonomikas apstākļos, salīdzinot ar ekonomikas apstākļiem, kas bija pamatā datu kopai, kuru izmantoja modeļa izstrādei.

220. Lai varētu izpildīt uzdevumus, kas minēti Regulas (ES) Nr. 575/2013 190. panta 2. punktā, iestādēm ir jādefinē regulārs cikls, kad pilnībā jāpārskata reitingu sistēmas, ņemot vērā to būtiskumu, un tam jāattiecas uz visiem modeļa izstrādes, riska parametru kvantitatīvas novērtēšanas un, ja attiecināms, modeļa sastāvdaļu aplēšanas aspektiem. Šādā pārskatīšanā ir jāiekļauj viss turpmāk minētais:

- (a) pārskats par esošajiem un potenciālajiem risku raksturojošajiem rādītājiem un novērtējums par to būtiskumu, pamatojoties uz iepriekš noteiktiem pārskatīšanas standartiem, kas minēti 217. punktā;
- (b) novērtējums par modelēšanas pieeju, tās konceptuālo pareizību, modelēšanas pieņēmumu īstenošanos un alternatīvām metodēm.

Ja šīs pārskatīšanas rezultāti rosina izmainīt modeļa struktūru, ir jāveic atbilstoši pasākumi atkarībā no analīzes rezultātiem.

221. 217.–220. punktā minētās pārskatīšanas nolūkā iestādēm ir jāpiemēro konsekventas politikas attiecībā uz datu korekcijām un to izslēgšanu un jānodrošina, lai jebkuras atšķirības politikās, ko piemēro attiecīgām datu kopām, ir pamatotas un neizkropļotu pārskatīšanas rezultātus.